

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΜΣ:ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Οι απόψεις των μαθητών σχετικά με τον «καλό δάσκαλο». Μια εμπειρική έρευνα μεταξύ μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του σύγχρονου πολυπολιτισμικού σχολείου. Η περίπτωση του Ν. Αχαΐας

Σαμίκου Αθανασία

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

**Κατσής Αθανάσιος(επιβλέπων καθηγητής)
Καρακατσάνη Δέσποινα
Φερώνας Άνδρεας**

**Κόρινθος
2016
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

*Αρχικά, θέλω να εκφράσω
τις θερμές ευχαριστίες μου
στον επιβλέπων καθηγητή
Αθανάσιο Κατσή
για την ουσιαστική καθοδήγησή του
και το αδιάλειπτο ενδιαφέρον του.*

*Παράλληλα θέλω να ευχαριστήσω
και τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς επιτροπής
την αναπληρώτρια καθηγήτρια κα Δ. Καρακατσάνη
και τον επίκουρο καθηγητή κ. Α. Φερώνα
για τις ουσιαστικές υποδείξεις τους
και την πρόθυμη βοήθειά τους.*

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΜΣ:ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Οι απόψεις των μαθητών σχετικά με τον «καλό δάσκαλο». Μια εμπειρική έρευνα μεταξύ μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του σύγχρονου πολυπολιτισμικού σχολείου. Η περίπτωση του Ν. Αχαΐας

Σαμίκου Αθανασία

Έπιβλέπων καθηγητής: Κατοής Αθανάσιος

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σκοπό να παρουσιάσει ποιες είναι οι απόψεις των μαθητών δημοτικού σχετικά με το ποιος είναι καλός δάσκαλος. Τα σημερινά σχολεία είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους πολυπολιτισμικά, δηλαδή απαρτίζονται από μαθητές που είναι τέκνα μεταναστών/αλλοδαπών, οπότε στο πλαίσιο αυτής της πολιτισμικής σχολικής ετερότητας θα παρατηρήσουμε αν οι Έλληνες μαθητές και οι μαθητές από άλλες χώρες έχουν τις ίδιες απαιτήσεις, ανάγκες και απόψεις σχετικά με τον δικό τους ιδανικό εκπαιδευτικό. Το λειτούργημα του εκπαιδευτικού στη συγκεκριμένη εργασία αντιμετωπίζεται ως «κοινωνικός ρόλος» και ο δάσκαλος μπαίνει στο μικροσκόπιο από τις λεγόμενες «ομάδες αναφοράς», δηλαδή τους ίδιους τους μαθητές. Οι απόψεις των μαθητών μπορούν να αποτελέσουν την μια ακόμα αφύπνιση προς τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς ώστε να συνεχιστεί μια ουσιαστική εκπαιδευτική αλλαγή και οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν και να βελτιώσουν τις προϋπάρχουσες παιδαγωγικές πρακτικές τους ώστε να ανταπεξέλθουν στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολείο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	3
Κεφάλαιο 1	
<i>Εισαγωγή</i>	
A. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού	6-9
B. Ελληνική κοινωνία και διαπολιτισμική εκπαίδευση	9-13
Γ. Διατύπωση προβλήματος	13
Κεφάλαιο 2	
<i>Βιβλιογραφική ανασκόπηση</i>	
A. Εισαγωγή	14
B. Ιστορική ανασκόπηση των ερευνών που έχουν γίνει σχετικά με τις απόψεις των μαθητών για τον εκπαιδευτικό	14-18
Γ. Έρευνες σχετικά με την εθνικότητα των μαθητών και τις απόψεις τους για τον «καλό» δάσκαλο	18-19
Δ. Σκοπός της έρευνας	19
E. Ερευνητικά ερωτήματα	19
Z. Ερευνητικές υποθέσεις	19
Κεφάλαιο 3	
<i>Μεθοδολογία έρευνας</i>	
A. Εισαγωγή	20
B. Ο πληθυσμός της έρευνας και η δειγματοληπτική μέθοδος	20
Γ. Τεχνικές συλλογής δεδομένων	
Ερωτηματολόγιο	
1.1. Στόχοι ερωτηματολογίου	21

1.2. Ανάπτυξη ερωτηματολογίου	22
1.3. Εγκυρότητα και αξιοπιστία ερωτηματολογίου	22
1.4. Δομή ερωτηματολογίου	23
Δ. Επεξεργασία δεδομένων	23-24

Κεφάλαιο 4

Παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων

A. Εισαγωγή	25
B. Ατομικά στοιχεία υποκειμένων	25
Γ. Παρουσίαση και ανάλυση ευρημάτων	
Γ1. Αποτελέσματα στο σύνολο των μαθητών	25-29
Γ2. Αποτελέσματα με βάση την χώρα προέλευσης των μαθητών	30-48

Κεφάλαιο 5

Συμπεράσματα και προτάσεις

A. Εισαγωγή	49
B. Συμπεράσματα	49-54
Γ. Σύνοψη	54-56
Δ. Προτάσεις	57-58

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	59-62
--------------	-------

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

A. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Τα τελευταία χρόνια γίνεται μεγάλη προσπάθεια να προσδιοριστεί ο ρόλος του εκπαιδευτικού ώστε η διδασκαλία να γίνεται ολοένα και καλύτερη και οι μαθητές να εξελίσσονται τόσο σε επίπεδο γνώσεων όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο. Πρόσφατη έρευνα Αμερικανών επιστημόνων μας έδωσε μια εικόνα σχετικά με το ρόλο του εκπαιδευτικού, ο οποίος ρόλος έχει κάποιες συγκεκριμένες διαστάσεις. Αρχικά, ο εκπαιδευτικός είναι επιστήμονας, έχει γνώσεις, δεξιότητες και είναι ειδικός σε θέματα αγωγής των μαθητών. Επίσης, είναι φορέας εξουσίας καθώς πίσω από εκείνον βρίσκεται ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα και αυτή η εξουσία εκφράζεται έμμεσα στο μάθημα αλλά και άμεσα με την βαθμολογία και τις ποινές. Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός είναι εκείνος που συμβάλει την κοινωνικοποίηση καθώς είναι εκείνος που εισάγει και καθοδηγεί τα παιδιά σε μία κοινωνία η οποία μάλιστα πολλές φορές είναι ανομοιογενής καθώς στην τάξη υπάρχουν μαθητές από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός συμβάλει στη διαδικασία του μαθητή να κερδίσει την ατομικότητά του και να νιώθει αυτοπεποίθηση και αυτό το επιτυγχάνει με την προσωποκεντρική διδασκαλία του που είναι προσαρμοσμένη στον κάθε μαθητή. Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός είναι πρότυπο. Οι μαθητές συχνά μιμούνται τους εκπαιδευτικούς τους, τους θαυμάζουν για τις γνώσεις τους αλλά και για τον τρόπο διδασκαλίας τους και φυσικά αυτό επιδρά άμεσα στην παιδαγωγική κατάρτιση των παιδιών. Τέλος, ο εκπαιδευτικός είναι ιδιώτης, καθώς μέσα στην τάξη εκφράζει τα συναισθήματά του, τις απόψεις τους, τα ενδιαφέροντά του και σταδιακά γκρεμίζει τον τοίχο μεταξύ εκείνου και των μαθητών του και δημιουργεί κλίμα οικειότητας.

Φυσικά, δάσκαλός και γενικά ο εκπαιδευτικός έχει και καθημερινά καθήκοντα. Το σπουδαιότερο όλων είναι να διδάσκει και να παιδαγωγεί. Οι δύο αυτές έννοιες συνδέονται και ως στόχο έχουν την μετάδοση γνώσεων. Οι περισσότεροι επιστήμονες συγκλίνουν στην άποψη πως έργο του εκπαιδευτικού είναι η διδασκαλία μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η αγωγή. Βέβαια, η διδασκαλία έχει διττό ρόλο καθώς από τη μία ο εκπαιδευτικός μεταφέρει την εμπειρία του, από την άλλη οφείλει να καλλιεργήσει τον σπόρο της αλλαγής και της αναζήτησης και να συνδέσει το χτες με το αύριο. Ταυτόχρονα, ο εκπαιδευτικός έχει υποχρέωση να δημιουργεί πλάνο διδασκαλίας, δηλαδή να προετοιμάζεται για την επόμενη μέρα. Οφείλει να έχει σχεδιάσει από πριν τι ακριβώς θα κάνει σε κάθε διδακτική ώρα, τι εποπτικά μέσα θα χρησιμοποιήσει και ποιοι είναι οι στόχοι που πρέπει να κατακτήσει. Τέλος, καθήκον του εκπαιδευτικού είναι να αξιολογεί, να συλλέγει πληροφορίες σχετικά με την πορεία του κάθε μαθητή και στο τέλος να βαθμολογεί με τα σωστά κριτήρια.

Ο δάσκαλος είναι για το παιδί μία πολύ σημαντική παρουσία στη ζωή του και το επηρεάζει άμεσα την ψυχολογική και κοινωνική ανάπτυξή του, αποτελεί το βασικότερο παράγοντα για

την σχολική επιτυχία. Η αγάπη για τα παιδιά και την εργασία, οι επιστημονικές του γνώσεις και γενικά όλη η προσωπικότητά του προϋποθέτουν την αποτελεσματική εκπαιδευτική παρέμβαση. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει ταυτότητα και σταθερή άποψη και να στηρίζει τις επιλογές που κάνει στη διδασκαλία του. Επίσης, θα πρέπει να ξέρει ποια είναι η δομή και πως λειτουργεί το γνωστικό σύστημα του μαθητή, δηλαδή «πως μαθαίνει», «πως κατανοεί», «ειδικότερα πώς αντιλαμβάνεται, πώς θυμάται, τι θυμάται, γιατί ξεχνά, πώς μιλά, πώς διαβάζει, τι κατανοεί, πώς γράφει, πώς σκέφτεται, πως λύνει προβλήματα κ. α, επίσης για τις περιπτώσεις των μαθησιακών δυσκολιών να απαντά στο ερώτημα γιατί ο μαθητής δε μαθαίνει». (Πόρποδας, 2003) Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι ικανός ώστε η διδασκαλία του αφενός να ανταποκρίνεται στα αναλυτικά προγράμματα, αφετέρου να συντελούν στην ισόρροπη ανάπτυξη των κοινωνικών, συναισθηματικών, ψυχολογικών δυνάμεων του μαθητή.

Ο μαθητής μπαίνοντας στον σχολικό χώρο θα πρέπει να αισθάνεται άνετα, ήρεμα και να του διατίθενται όλες οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την καλύτερη προσαρμογή του στο σχολικό περιβάλλον, το οποίο θα έχει χαρακτήρα φυσικό και κοινωψυχολογικό. Το σχολικό περιβάλλον, το οποίο δεν πρέπει απλά να είναι φτιαγμένο «για τον μαθητή» αλλά «του μαθητή» (Κοσμόπουλος, 1983,), αφού όλες οι παιδαγωγικές παρεμβάσεις πρέπει να έχουν ως αφετηρία τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του μαθητή». (Καρατζής, 2007) Για τον λόγο αυτό είναι πρωταρχικής σημασίας να υπάρχει ενδιαφέρον και διάθεση για την βελτίωση του ψυχολογικού κλίματος στην τάξη, όσον αφορά την μάθηση αλλά και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα σε αυτή. Όταν αναφέρουμε τον όρο του ψυχολογικού κλίματος «εννοούμε τον συναισθηματικό τρόπο με τον οποίο οι μαθητές μίας τάξης βιώνουν και αντιλαμβάνονται τις ψυχοκοινωνιολογικές σχέσεις που αναπτύσσονται στη σχολική τάξη».

(Ματσαγγούρας, 2000) Σύμφωνα με έρευνες, όταν ο μαθητής αισθάνεται καλά μέσα στην τάξη, τόσο με τους συμμαθητές του, όσο και με τον δάσκαλό του, έχει μεγαλύτερη σιγουριά στον εαυτό του, προσέχει καλύτερα στο μάθημα, έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον και συνεπώς έχει καλύτερη σχολική επίδοση. Με βάση το παραπάνω καταλαβαίνουμε πως ο εκπαιδευτικός θα ήταν σωτήριο αν προσπαθούσε να δημιουργεί ένα ευχάριστο περιβάλλον στην τάξη, όπου οι σχέσεις που αναπτύσσονται να ανταποκρίνονται στις ψυχολογικές και μάλιστα στις αναπτυξιακές ανάγκες του ανθρώπου. Θα πρέπει να προσπαθεί να εξαλείψει, όσο αυτό είναι εφικτό, τις έμμεσες, μαζικές, απρόσωπες, ανταγωνιστικές σχέσεις που επικρατούν σήμερα στο κοινωνικό σύνολο, οι οποίες υποσκάπτουν με ύπουλο τρόπο την ισορροπία του ατόμου και την εξέλιξη του, κάνοντας το ανίκανο να αναπτύξει ολόπλευρα την νεανική προσωπικότητά του. Οι σημερινές κοινωνικές σχέσεις επηρεάζουν άμεσα και τις σχολικές και «δεν διαπαιδαγωγούν το χαρακτήρα του νέου ανθρώπου, αλλά, αντίθετα, τον αποπροσανατολίζουν, και απειλούν την ισορροπία και την ευτυχία του». (Κοσμόπουλος, 1983) Ο δάσκαλος θα πρέπει να υποστηρίζει μία σωστή παιδαγωγική δεοντολογία, που να βασίζεται σε αξίες, ήθος, προσπάθεια, υπομονή, κούραση, δικαιοσύνη για να οδηγήσει τους μαθητές

του να ολοκληρωθούν και να γίνουν σωστές και επιτυχημένες προσωπικότητες. Από την άλλη μεριά, μία πολύ σημαντική παράμετρο αποτελεί το γεγονός ότι ο εκπαιδευτικός μέσα στη τάξη έχει ένα θεσμοθετημένο ρόλο, έχει κύρος, δύναμη και εξουσία για αυτό θα πρέπει να είναι πού προσεκτικός ώστε να μην δημιουργεί ένα άνισο κλίμα στο μάθημα, που να θυμίζει πως αυτός είναι ο αρχηγός και οι μαθητές είναι υποχρεωμένοι να ακούν και να κάνουν ότι λέει εκείνος, διότι αυτή η κατάσταση θα οδηγήσει τις διαπροσωπικές σχέσεις σε πλήρη αποτυχία καθώς, οι μαθητές θα βλέπουν εχθρικά το δάσκαλο, θα αντιδρούν ή θα υπακούουν ψεύτικα και δεν θα υπάρχει καμία γνησιότητα, οικειότητα και συνεργασία. Ο ρόλος του δασκάλου πρέπει να είναι προσωποκεντρικός, να εστιάζει δηλαδή στις ιδιαίτερες ανάγκες, θέλω, ιδιαιτερότητες, εμπειρίες του κάθε μαθητή ξεχωριστά, προσπαθώντας να τον οδηγήσει στο καλύτερο εαυτό του αξιοποιώντας στον μεγαλύτερο βαθμό τις δυνατότητες του. Θα πρέπει να είναι δίπλα στον μαθητή, ως διευκολυντής και όχι ως καθοδηγητής και να τον ωθεί στο να μάθει ποιος είναι, τι θέλει και ποιο είναι το καλύτερο για αυτόν. Παράλληλα, ο δάσκαλος πριν μπει στην τάξη θα πρέπει να έχει κάνει κάποιο προγραμματισμό¹, ο οποίος είναι πάρα πολύ σημαντικός καθώς «συνδέει το αναλυτικό πρόγραμμα με την ωριαία διδασκαλία προσαρμόζοντας το περιεχόμενο και τι μεθόδους στα ενδιαφέροντα των συγκεκριμένων μαθητών». (Ματσαγγούρας, 1997) Με αυτό τον τρόπο αισθάνεται και ο ίδιος ασφάλεια μέσα στη τάξη για το μάθημα που πρόκειται να παραδώσει, μπορεί να διαχειριστεί σωστά τον χρόνο του, να προβλέψει κάποιες τυχόν απορίες και να προετοιμάσει τις αντίστοιχες εξηγήσεις τους και το πιο σημαντικό είναι ότι μπορεί να αξιολογήσει τη διδασκαλία και το εκπαιδευτικό έργο του γενικότερα και ειδικότερα.

Ο δάσκαλος θα πρέπει να στηρίζει ψυχολογικά τους μαθητές και να τους ενθαρρύνει σε κάθε τους προσπάθεια, να τους επαινεί και να εκφράζει τις υψηλές προσδοκίες που έχει από αυτούς, να τονίζει την σπουδαιότητα της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας, να εφαρμόζει προσεγγίσεις και θέματα διδασκαλίας που να στηρίζονται στους μαθητές, να δίνει ευκαιρίες στους μαθητές να προσπαθούν να κάνουν κάτι ξεχωριστό και ιδιαίτερο και να τους υποστηρίζει και τέλος, πολύ σημαντικό είναι, να θέτει υψηλούς στόχους στην σχολική εργασία. Όλα τα παραπάνω θα οδηγήσουν τα νεαρά άτομα να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση και να αντιμετωπίσουν το σχολείο και την μάθηση με τρόπο δημιουργικό και ευχάριστο και να καταλάβουν πως η γνώση είναι όπλο για να ζήσουν μία ευτυχισμένη ζωή. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να βοηθήσει «τον μαθητή να αναπτύξει δεξιότητες που να του εξασφαλίζουν τα απαραίτητα εφόδια για αυτομόρφωση, με δεδομένο ότι στη σημερινή εποχή ο άνθρωπος δέχεται, σε καθημερινή βάση, πληθώρα

¹ « Με τον όρο προγραμματισμός εννοούμε όλες εκείνες τις δραστηριότητες του εκπαιδευτικού που προηγούνται από τη διδασκαλία και στοχεύουν στο να εξασφαλίσουν τις απαραίτητες συνθήκες, ώστε η διδασκαλία να επιτύχει τους σκοπούς της μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, το οποίο καθορίζει το ωρολόγιο πρόγραμμα, και φυσικά σε ένα σωστό παιδαγωγικό περιβάλλον»(Καρατζής, 2007).

πληροφοριών, που δεν είναι δυνατόν να προσφέρουμε μέσα από ένα σχολικό πρόγραμμα σπουδών με σύστημα και μέθοδο, προκειμένου να γίνουν γνώσεις». (Καρατζής, 2007)

B. Ελληνική κοινωνία και διαπολιτισμική εκπαίδευση

Η Ελλάδα, το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, από χώρα αποστολής μεταναστών μετατράπηκε σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Η μαζική εισροή μεταναστών μορφοποίησε την ελληνική πραγματικότητα και η Ελλάδα πλέον συγκροτείται από ομάδες με ιδιαίτερα εθνοτικά, θρησκευτικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά. Ο χώρος της εκπαίδευσης αποτελεί τον βασικότερο παράγοντα που δημιουργεί τις προϋποθέσεις αποδοχής και αναγνώρισης του πλουραλισμού και της ετερογένειας που επικρατεί σήμερα. Η εκπαιδευτική πολιτική σχετικά με τους μαθητές από οικογένειες αλλοδαπών ή παλιννοστούντων είναι μηδαμινά ανεπτυγμένη και πολλαπλά ανεπαρκής. Οι τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα χρειάζονται αρκετές βελτιώσεις στην υποδομή τους προκειμένου να ενδυναμωθεί η διαπολιτισμική εκπαίδευση και τα διδακτικά εγχειρίδια πρέπει να αναθεωρηθούν σε μία διαπολιτισμική κατεύθυνση. Παρά τα βασικά βήματα που έχουν γίνει στον τομέα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, οι αλλοδαποί μαθητές δεν φαίνεται να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες με του γηγενείς και η ενσωμάτωσή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα γίνεται με άνισες συνθήκες.

«Ο πρώτος λόγος που συνιστά ότι η αρχή των προσπαθειών σε σχέση με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση πρέπει να στοχεύει στην κουλτούρα είναι το γεγονός ότι η σχολική κουλτούρα μπορεί να θεωρηθεί ο πυρήνας ή η βάση η οποία επηρεάζει τόσο την πολιτική, όσο και τις πρακτικές ενός σχολείου. Επιπλέον, ο ισχυρισμός ότι η σχολική κουλτούρα μπορεί να έχει επιπτώσεις για τις πολιτικές και κατά συνέπεια, τις σχολικές πρακτικές, σχετίζεται άμεσα με το πλαίσιο εκπαίδευσης στην Κύπρο όπου σύμφωνα με το ερευνητικό έργο του Αγγελίδη, (Angelides & Ainscow, 2000; Angelides, 2003; 2006; 2007) προβάλλεται το επιχείρημα ότι η κουλτούρα μπορεί να έχει αντίκτυπο στην πράξη και ότι με την κατανόηση του ρόλου της στο πλαίσιο του σχολείου, μπορούν να επιτευχθούν βελτιώσεις στα σχολεία για τη συμπερίληψη όλων των μαθητών. Άρα κατανοούμε ότι η σχολική κουλτούρα θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση πάνω στην οποία θα στηριχθούν οι προσπάθειες για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.»(Χατζηφωτίου Χ., ΞενοφώντοςΚ., 2014, σ.102-103)

1. Αλλοδαποί μαθητές στα ελληνικά σχολεία: Μια γρήγορη ματιά στον πληθυσμό και τις επιδόσεις τους.

Έως το έτος 2000 δεν υπήρχαν ακριβή στοιχεία για το σύνολο του αλλοδαπού μεταναστευτικού πληθυσμού. Μόνο με τη σύσταση και λειτουργία του ΙΠΟΔΕ άρχισε η συλλογή και επεξεργασία τέτοιων στοιχείων. Τα σημερινά στοιχεία του ΙΠΟΔΕ δείχνουν ότι ο

αριθμός των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών αγγίζει σήμερα περίπου τις 200,000 μαθητές ήτοι το 10% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού. Στην συζήτηση μας για την ελληνική εκπαιδευτική πολιτική θεωρούμε από κοινού τους αλλοδαπούς και τους παλιννοστούντες μαθητές καθότι αυτοί μοιράζονται ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όπως το γεγονός ότι η ελληνική δεν είναι η μητρική τους γλώσσα, την στερεοτυπική κατηγοριοποίηση τους στο σχολείο και γενικά ως «ξένοι», Δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία (ποσοτικά και ποιοτικά) για τις επιδόσεις των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών στα ελληνικά σχολεία και για τους παράγοντες που τις επηρεάζουν. Εικάζεται ότι υπάρχει διαρροή μη γηγενών μαθητών στην μετάβαση από το γυμνάσιο στο λύκειο αλλά το θέμα αυτό δεν έχει διερευνηθεί. Σχετικές μελέτες σημειώνουν τις μη ικανοποιητικές σχολικές επιδόσεις των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών, καθώς και τις σχετικές απόψεις και προκαταλήψεις των εκπαιδευτικών. Τα προβλήματα είναι εντονότερα στους μαθητές που εντάχθηκαν στο ελληνικό σχολείο στις τελευταίες τάξεις του δημοτικού ή στο γυμνάσιο ενώ οι μαθητές που παρακολούθησαν το ελληνικό σχολείο από τις πρώτες δύο τάξεις έχουν καλύτερες επιδόσεις και στην εκμάθηση της γλώσσας και γενικά.

2. Η διδασκαλία των παιδιών διαπολιτισμικού σχολείου.

Συνοπτικά, η παγκύπρια σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού στα δημοτικά και στα νηπιαγωγεία για τη σχολική χρονιά 2014-2015, παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

	ΔΗΜΟΤΙΚΑ (%)	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ (%)
Ελληνοκύπριοι	83,09	85,23
Τουρκοκύπριοι	0,20	0,15
Μαρωνίτες	0,23	0,14
Αρμένιοι	0,08	0,07
Λατίνοι	0,00	0,00
Αλλοδαποί	16,40	14,41
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00

Οι πέντε πρώτες χώρες από τις οποίες προέρχονται οι αλλοδαποί μαθητές στα δημοτικά

σχολεία είναι: Ρουμανία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο και Συρία. Αντίστοιχα, οι πέντε πρώτες χώρες από τις οποίες προέρχονται οι αλλοδαποί μαθητές στα νηπιαγωγεία διαφοροποιείται ως ακολούθως: Γεωργία, Ελλάδα, Ρουμανία, Βουλγαρία και Συρία.

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης, κατά τη σχολική χρονιά 2014-2015, ο αριθμός των αλλόγλωσσων μαθητών που φοιτούν στα δημοτικά σχολεία της Κύπρου ανέρχεται σε 7225 σε σύνολο 49156 μαθητών, αριθμός που αντιπροσωπεύει ένα ποσοστό της τάξης του 14,7% του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού των δημοτικών σχολείων. Αντίστοιχα, ο αριθμός αυτός στα νηπιαγωγεία ανέρχεται σε 1468 σε σύνολο 12066 μαθητών, αριθμός που αντιπροσωπεύει ένα ποσοστό της τάξης του 12,2% του συνόλου των μαθητών.

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει το ποσοστό των αλλόγλωσσων μαθητών κατά τα τελευταία πέντε χρόνια στα δημοτικά σχολεία:

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ	ΑΡ.ΑΛΛΟΓΛΩΣΣΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
2010-2011	6047	12,0
2011-2012	6670	13,3
2012-2013	6672	13,4
2013-2014	6808	13,9
2014-2015	7225	14,7

Το παιδί ως όλο. Η αποτελεσματική διδασκαλία είναι αναπτυξιακή. Χτίζει επάνω σε δεξιότητες, γνώση και εμπειρίες που αποκτούν τα παιδιά πριν το σχολείο και κατά τα σχολικά τους χρόνια, και επεκτείνει και διευρύνει τις δεξιότητες και τις εμπειρίες τους με τρόπους που έχουν νόημα, από αναπτυξιακή άποψη, καθ' όλη τη σχολική τους πορεία. Με άλλα λόγια, το σημείο εκκίνησης για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της διδασκαλίας είναι το παιδί - η διδασκαλία των παιδιών δεύτερης γλώσσας πρέπει να είναι καταρχήν και πρώτιστα παιδοκεντρική. Από την οπτική του δασκάλου, ο σχεδιασμός και η παροχή καθοδήγησης με βάση τις υπάρχουσες ικανότητες του παιδιού και η χρήση εμπειριών και γνώσεων που είναι οικείες στον διδασκόμενο, παρέχουν μια ισχυρή βάση για περαιτέρω ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των γνώσεων του παιδιού προς νέες κατευθύνσεις. Από την οπτική του μαθητή δεύτερης γλώσσας, η μάθηση που βασίζεται σε εμπεδωμένες δεξιότητες και σε γνωστές

εμπειρίες παρέχει ένα καθησυχαστικό πλαίσιο για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων και εννοιών. Είναι αξιωματικά αποδεκτό όσον αφορά την ανάπτυξη ότι, παρά τις γενικές αρχές που τη διέπουν κατά την προσχολική και πρώιμη σχολική ηλικία, υπάρχει τρομερή ποικιλομορφία στην ανάπτυξη των παιδιών ακόμα και μέσα στην ίδια κοινωνικοπολιτισμική ομάδα. Αυτή η ποικιλομορφία 12ο Διεθνές Συνέδριο - Πάτρα 19-21 Ιουνίου 2009- 288 -αντανακλά τις αθροιστικές επιδράσεις των θεσμικών και βιωματικών διαφορών μεταξύ των παιδιών (κοινωνικό, διατροφικό, ψυχοκινητικό υπόβαθρο, κλπ.). Για να είναι σημαντική, από αναπτυξιακή άποψη, η διδασκαλία παιδιών δεύτερης γλώσσας πρέπει να είναι και εξατομικευμένη, ώστε να λαμβάνει υπόψη τις σημαντικές διαφορές μεταξύ των μαθητών. Καθόλου σπάνια, τα εκπαιδευτικά προγράμματα γι' αυτά τα παιδιά εστιάζουν στη διδασκαλία της γλώσσας αποκλείοντας άλλες πτυχές της ανάπτυξής τους. Εντούτοις, η έρευνα που γίνεται τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες σχετικά με την απόκτηση της γλώσσας από το παιδί, καταδεικνύει αποφασιστικά πως η αυθεντική εκμάθηση μιας γλώσσας δεν μπορεί να συντελεστεί ερήμην άλλων πτυχών της ανάπτυξής του. Είναι μάλλον άρρηκτα συνδεδεμένη, περιορίζεται από αυτή, αλλά και συμβάλλει στη γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη. Αυτές οι σχέσεις διεπίδρασης είναι πολυάριθμες και περίπλοκες, όμως κάποια απλά παραδείγματα μπορούν να δώσουν μια γενική εικόνα. Στη σφαίρα της πρώιμης γνωστικής ανάπτυξης, θεωρείται γενικά πως ο λόγος που οι πρώτες λέξεις προφέρονται από το παιδί τη στιγμή που προφέρονται (συνήθως κατά το δεύτερο έτος της ζωής του) είναι γιατί στην περίοδο αυτή τα παιδιά μπορούν να αρχίσουν να σκέφτονται με σύμβολα. Οπότε είναι σε θέση να χρησιμοποιούν λέξεις, για να συμβολίσουν τον κόσμο γύρω τους. Μάλιστα, οι πρώτες λέξεις και τα πρώτα εκφωνήματα των παιδιών συνήθως αναφέρονται σε συγκεκριμένα αντικείμενα, κοινωνικά συμβάντα και συναισθήματα που αποτελούν μέρος των άμεσων εμπειριών τους, πιθανόν γιατί αυτές είναι οι εκφάνσεις της ζωής που γνωρίζουν τα παιδιά και στις οποίες, επομένως, μπορούν να αναφερθούν χρησιμοποιώντας γλωσσικά σύμβολα ή λέξεις. Η απόκτηση και η χρήση λέξεων ως συμβόλων από μέρους των παιδιών εν τέλει απελευθερώνει τη σκέψη και την εμπειρία τους από το εδώ, το τώρα και το συγκεκριμένο, ώστε να μπορούν να σκέφτονται και να αναφέρονται σε αφηρημένες ιδέες, συναισθήματα και δυνατότητες. Επίσης σημειώνεται ότι αλλοδαποί μαθητές συχνά εντάσσονται σε τάξεις κατώτερες από εκείνες στις οποίες αντιστοιχεί η ηλικία τους λόγω της ελλιπούς γνώσης τους της ελληνικής γλώσσας. Επισημαίνεται ότι η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι μια τέτοια πρακτική αποτελεί ανασχετικό παράγοντα για την κοινωνικοποίηση των παιδιών και την ενσωμάτωσή τους στο σχολικό περιβάλλον. Η ένταξη τους σε χαμηλότερες τάξεις βιώνεται αρνητικά, η διαφορά ηλικίας εμποδίζει την σύναψη φιλικών σχέσεων με συμμαθητές/συμμαθήτριες και εντείνει την περιθωριοποίηση και γκετοποίηση τους (Νικολάου, Γ. 2000), (Genesse F., 1997), (Μπόμπας, Λ. (2001). Σύμφωνα με τον Δαμανάκη(1997), αξιολογώντας την κρατική πολιτική για την εκπαίδευση των πολιτισμικά διαφορετικών μαθητών που βρίσκονται στην Ελλάδα διαπιστώνει

ελλιπή προγραμματισμό και επιδερμική αντιμετώπιση του ζητήματος της εκπαίδευσης προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων.

Γ. Διατύπωση του προβλήματος

Είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζει ο δάσκαλος τι είναι αυτό που θέλουν από αυτόν οι μαθητές του. Πως θέλουν να είναι ο δάσκαλός τους, πώς να τους μιλάει και πώς να τους μαθαίνει και αυτό που κάνει ιδιαίτερη αυτή την εργασία είναι ότι θα δωθεί ο λόγος σε μικρούς μαθητές δημοτικών σχολείων, οι οποίοι συχνά παραλείπονται από τέτοιου είδους εργασίες (ή επιλέγονται μόνο μαθητές Πέμπτης και Έκτης δημοτικού), επειδή ακριβώς θεωρούνται πολύ «μικρά» για να εκφραστούν σωστά και να δώσουν απαραίτητες πληροφορίες για έρευνα. Αυτό αποτελεί τεράστιο λάθος καθώς από τους μικρούς μαθητές μπορεί ο κάθε εκπαιδευτικός να μάθει με ειλικρίνεια και αθωότητα τι πρέπει να κάνει ώστε να είναι και αποδοτικός στη διδασκαλία του αλλά και αγαπητός και να αποτελεί θετικό πρότυπο αλλά και σημείο αναφοράς ώστε τα παιδιά να αγαπήσουν την μάθηση από τα πρώτα σχολικά χρόνια και να έχουν θετικές εμπειρίες από τους δασκάλους τους, οι οποίοι αδιαμφισβήτητα μένουν χαραγμένοι στις μνήμες όλων των ανθρώπων άλλοτε με θετικό και άλλοτε με αρνητικό πρόσημο. Στο πλαίσιο αυτής της έρευνας θα μελετήσουμε αν και πόσο οι απόψεις των μαθητών για τον ιδανικό δάσκαλο επηρεάζονται από την εθνική καταγωγή τους και την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκουν.

Βάση αυτής της μελέτης αποτελεί το γεγονός πως ο δάσκαλος αντιμετωπίζεται ως ρόλος δυναμικός καθώς αξιολογείται συνεχώς από τους συνεργάτες του, δηλαδή τους μαθητές του. Σε αυτό το πλαίσιο οι απόψεις των μαθητών για τον εκπαιδευτικό αποκτούν άλλη διάσταση καθώς εμπειρικές έρευνες έχουν αναδείξει την σπουδαιότητά τους σε θέματα που αφορούν την σχολική τάξη και τον εκπαιδευτικό (Fraser, 1994, Artiles & Trent, 1990, Basow, 1995, Karl-Weis, Newman & Sovchik, 1990, Worthington, 2002).

Κεφάλαιο 2

Βιβλιογραφική ανασκόπηση

A. Εισαγωγή

Οι έρευνες σχετικά με τον εκπαιδευτικό και το έργο του έχουν ξεκινήσει από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Οι ερευνητές εργάζονται με μαθητές όλων των ηλικιών και προσπαθούν να εκμαιεύσουν πληροφορίες σχετικά με το «τύπο» του εκπαιδευτικού που θεωρούν καλό και αποτελεσματικό. Αρχικά, οι έρευνες εστίαζαν στο διδακτικό κομμάτι και στη συνέχεια έγινε φανερό πως και το συναισθηματικό κομμάτι διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο και έτσι οι έρευνες άρχιζαν να αλλάζουν ως προς την μέθοδο και την διαδικασία. Αρχικά, οι μελέτες χρησιμοποιούσαν πιο αντικειμενικές μεθόδους για να μπορέσουν να «μετρήσουν» αντιλήψεις, προσδοκίες, στάσεις και σταδιακά χρησιμοποιήθηκε η πολύ σημαντική διαδικασία της έκθεσης που είχε πιο σημαντικά και σαφή αποτελέσματα από τις προηγούμενες μεθόδους αλλά υστερούσε ως προς τους στόχους και το θεωρητικό πλαίσιο. Γενικά, οι έρευνες ήταν ελλιπείς διότι δεν εστίαζαν στο γεγονός πως ο εκπαιδευτικός αποτελείται από μία ομάδα χαρακτηριστικών. (Hargreaves, 1980).

Πλέον έχουν σχεδόν όλοι οι ερευνητές καταλήξει πως ο εκπαιδευτικός είναι ρόλος και οι μαθητές δίνουν σημασία στη συμπεριφορά του δασκάλου, η οποία ανατροφοδοτείται από την συμπεριφορά των μαθητών του.

B. Ιστορική ανασκόπηση των ερευνών που έχουν γίνει σχετικά με τις απόψεις των μαθητών για τον εκπαιδευτικό

Το 1900 έγινε από τον Kratz η πρώτη έρευνα σχετική με το θέμα έγινε σε 2.411 μαθητές δημοτικού και γυμνασίου και τους ζητήθηκε να περιγράψουν τον καλό δάσκαλο. Στις πιο μικρές τάξεις τονίστηκε ιδιαίτερα το ντύσιμο και η εμφάνιση του εκπαιδευτικού και στις μεγαλύτερες ηλικίες ρόλο έπαιζε η υπομονή, η ευγένεια και η φιλικότητα. Το 1905 καταγράφονται από τον Book οι απόψεις παιδιών γυμνασίου για τον καλό εκπαιδευτικό με την μέθοδο της έκθεσης και αναδεικνύονται νέες αρετές όπως η καθοδήγηση, η εμπιστοσύνη, η ενθάρρυνση και η διδακτική ικανότητα από την πλευρά του εκπαιδευτικού. Το 1952 με έρευνα από τον Keilhacker για πρώτη φορά θεωρείται ως δεδομένο πως ο ψυχικός βίος του νέου και η εικόνα του ιδανικού εκπαιδευτικού είναι ευμετάβλητες αξίες με σταθερή σχέση. 3.967 μαθητές έγραψαν σε έκθεση «πως θα ήθελα να είναι ο δάσκαλος μου». Τα αποτελέσματα έδειξαν πως το ντύσιμο δεν παίζει κάποιο σοβαρό ρόλο, μόνο σε κάποιο μικρό ποσοστό κοριτσιών, και πως η χαρά, η αγάπη και η φιλία έχει μεγάλη σημασία για τους μαθητές. οι

πλειοψηφία των μαθητών αποδοκιμάζει την τιμωρία και τα μεγαλύτερα παιδιά υποστηρίζουν πως αντί σωματικής ποινής θα έπρεπε ο δάσκαλος να συζητά και να κάνει επίκληση στο φιλότιμο.

Ο Ξηροτύρης το 1950 έκανε πρώτη φορά έρευνα στον ελλαδικό χώρο με την ίδια μέθοδο και αποτελέσματα με τον Keilhacker. Το 1952 οι Tiedeman, Holis, Tschachtelin έκαναν ξεχωριστές έρευνες αλλά κατέληξαν στο ότι ο δάσκαλος πρέπει να είναι φιλικός, να έχει χιούμορ, να είναι δίκαιος και να δίνει ελευθερίες. Ο Tschachtelin σε έρευνα που έκανε σε μαθητές ηλικίας από 9-13 ετών κατέληξε στο συμπέρασμα πως δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των στάσεων των μαθητών με την ηλικία και την σχολική τους επίδοση. Η έρευνα του Jersild το 1956 έγινε σε μαθητές 5 έως 17 χρονών και ανέδειξε πως η διδακτική τεχνική του εκπαιδευτικού κατέχει σημαντικό ρόλο και αποδοκίμασαν την άσκηση σωματικής βίας.

Το 1960 έγινε μία έρευνα από Michael et al σε 976 μαθητές 14-21 ετών και μετρήθηκε η στάση τους απέναντι σε παράγοντες που θεωρούν οι μαθητές ότι διαμορφώνουν θετικό κλίμα στην τάξη. Η διδασκαλία, η προσωπικότητα του εκπαιδευτικού, οι γνώσεις του, οι βαθμοί που παίρνουν οι μαθητές και η επιβολή της πειθαρχίας είναι με σειρά οι παράγοντες που αναδείχτηκαν από την έρευνα και η σειρά αυτή δεν άλλαζε ανάλογα με την ηλικία των μαθητών. Το 1972 ο Allen έκανε έρευνα σε μαθητές γυμνασίου και μέσα στα συμπεράσματά του ήταν πως τα κορίτσια δίνουν περισσότερη σημασία από τα αγόρια στη μέθοδο διδασκαλίας του εκπαιδευτικού. Το 1972 από τον Taylor έγινε μια πολύ συστηματική από μεθοδολογικής πλευράς έρευνα. Το δείγμα ήταν 500 μαθητές τετάρτης τάξης δημοτικού σχολείου, 230 μαθητές δευτέρας τάξης γυμνασίου και 167 μαθητές τετάρτης γυμνασίου από αστικά και αγροτικά σχολεία, όχι τυχαία επιλεγμένα. Τα συμπεράσματα ήταν πολλά, ενδεικτικά αναφέρω πως τα μεγαλύτερα παιδιά έδιναν περισσότερη σημασία στο χαρακτήρα του εκπαιδευτικού, στο χιούμορ και την φιλικότητα. Στο κομμάτι της τιμωρίας οι μαθητές θεωρούν σημαντικό ο εκπαιδευτικός να είναι σταθερός και δίκαιος με όλους τους μαθητές. Επίσης, οι μαθητές θεωρούν σημαντικό ο δάσκαλος να εξηγεί απλά δύσκολες έννοιες και να βοηθά με τις ασκήσεις. Ο Leon το 1972 χρησιμοποίησε το ερωτηματολόγιο με κλειστές και ανοιχτές ερωτήσεις σε 936 μαθητές 14-21 ετών ώστε να καθοριστεί ποιος είναι ο ιδανικός εκπαιδευτικός. Και σε αυτή την έρευνα η δικαιοσύνη από την πλευρά του εκπαιδευτικού, η γνώση του αντικειμένου που διδάσκει και η διαπροσωπικές του σχέσεις με τους μαθητές αποτελούν τα βασικά γνωρίσματα του «καλού» εκπαιδευτικού. Το 1980 ο Nash πραγματοποίησε μια σχετικά μικρή εμπειρική έρευνα που συνδύαζε την παρατήρηση και την συζήτηση με τους μαθητές. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η καλή συμπεριφορά απέναντι στους μαθητές (φιλικότητα, δικαιοσύνη, σωστή-κατανοητή διδασκαλία) κάνει τον καλό εκπαιδευτικό.

Στην έρευνα του Χαρογιάννη(1984), όπως και στην έρευνα του Taylor(1972) ερευνηθήκαν οι προσδοκίες των μαθητών για τον καλό εκπαιδευτικό και το πιο εντυπωσιακό εύρημα ήταν πως σχεδόν όλοι οι μαθητές, κυρίως την έκτης δημοτικού, δίνουν σημασία στη διδακτική ικανότητα του δασκάλου. Στη συνέχεια, στο προσωπικό μέρος θεωρούν σπουδαίο ο εκπαιδευτικός να έχει υπομονή, κατανόηση, ενδιαφέρον για το μάθημα και τους μαθητές, να είναι ευδιάθετος και να έχει χιούμορ. Στο κομμάτι της πειθαρχίας, το πιο σημαντικό είναι ο δάσκαλος να μην κάνει διακρίσεις.

Το 1987ο Gorham έκανε έρευνα η οποία έγινε σε μαθητές της βασικής εκπαίδευσης και με την μέθοδο της συνέντευξης έγινε προσπάθεια συν τις άλλους να αναδειχτεί ένα οι μαθητές χρησιμοποιούν κοινά και σαφή κριτήρια κατά την αξιολόγηση. Η διδασκαλία έγινε το επίκεντρο της συνέντευξης και οι μαθητές έκαναν σαφές πως καλός εκπαιδευτικός δεν φορτώνει τους μαθητές με εργασίες για το σπίτι, δουλεύει με τον κάθε μαθητή ξεχωριστά, χρησιμοποιεί συναρπαστικά εποπτικά μέσα, ωραίες παρομοιώσεις και ενδιαφέροντα πειράματα. Σχετικά με την διαχείριση της τάξης οι μαθητές τόνισαν πως έναν καλός εκπαιδευτικός φωνάζει μόνο όταν υπάρχει σοβαρό πρόβλημα και δεν τιμωρεί όλη την τάξη για την φασαρία ενός παιδιού. Το 1982 ο Lewis σε αυτή την έρευνα που διεξήγε στη Βιρτζίνια οι μαθητές της βασικής εκπαίδευσης ανέφεραν πως επιθυμητές ιδιότητες του αποτελεσματικού εκπαιδευτικού είναι η δημιουργικότητα, η υπομονή, η διδακτική ευελιξία, η υπευθυνότητα, οι γνώσεις, η συνεργασία και να μπορεί να πάρει αποφάσεις σε θέματα που σχετίζονται με την τάξη. Σχεδόν ίδια αποτελέσματα έχουν και οι έρευνες των Mergendoller και Packer (1985) όπου σε αυτή την έρευνα οι μαθητές συν τις άλλους τόνισαν πως ο δάσκαλος πρέπει να ενδιαφέρεται για τους αδύναμους μαθητές και να έχει καλή επικοινωνία με όλη την τάξη.

Το 1986 το Κρατικό Τμήμα Νέας Υόρκης διεξήγαγε έρευνα από την οποία φάνηκε πως ο τρόπος διδασκαλίας φαίνεται πως είναι σπουδαία πτυχή για τους μαθητές οι οποίοι ανέφεραν πως ο αποτελεσματικός εκπαιδευτικός πρέπει να έχει γνώσεις, να προειδοποιεί πριν από κάθε διαγώνισμα, να χρησιμοποιεί εναλλακτικού τρόπους διδασκαλίας, να μην ξεπερνά τον χρόνο του μαθήματος και να βαθμολογεί και να επιστρέφει σε σύντομο χρονικό διάστημα τα διαγωνίσματα ή άλλες ασκήσεις που είχε για να διορθώσει.

Το 1997 οι Saphier and Gower πραγματοποίησαν έρευνα που βασίστηκε περισσότερο στις διαπροσωπικές σχέσεις δασκάλου- μαθητή και αναδύθηκαν από τους μαθητές οχτώ χαρακτηριστικά που τόνιζαν συνεχώς οι μαθητές για τον καλό εκπαιδευτικό. Τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά ήταν η δικαιοσύνη, η εξωτερική εμφάνιση(ντύσιμο), το χιούμορ, η ευγένεια, ο σεβασμός, η ειλικρίνεια και η αυθεντικότητα, και η ικανότητά τους να είναι κοντά στους μαθητές και να τους ακούν.

Η έρευνα του Palmer το 1999 σε αυτή την περίπτωση έγινε σε μαθητές Γυμνασίου οι οποίοι τόνισαν πως είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός να δοκιμάζει νέες ενδιαφέρουσες δραστηριότητες στην τάξη, να τους «παραδίδει» μαθήματα ζωής, να συζητά μαζί τους, να τους βοηθά να εξερευνήσουν τον κόσμο, να βοηθά τους μαθητές στα προβλήματά τους και να τους ενθαρρύνει μέσω του επαίνου και της ανταμοιβής. Σε παρόμοια αποτελέσματα κατέληξαν και οι Kramer and Pier(1999).

Το 2004-2006 το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε έρευνα της Αναστασίας Παμουκτσόγλου αναδείχτηκε μέσα από απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών πως τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου είναι η αγάπη για τους μαθητές, η όρεξη και το μεράκι για την δουλειά του, η υπομονή για την διεκπεραίωση των καθηκόντων του, η αυτό-αξιολόγηση, η επικοινωνία, αίσθηση του χιούμορ, η ισορροπημένη ψυχολογία και η ψυχική υγεία.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών θεωρεί πολύ σημαντικό από την πλευρά του εκπαιδευτικού να αναπληρώνει τις ελλείψεις των μαθητών, να προσπαθεί να κρατά το ενδιαφέρον των μαθητών στο μάθημα, να χρησιμοποιεί νέες τεχνικές για την παρουσίαση του νέου μαθήματος, να γνωρίζει τις αδυναμίες των μαθητών του και να είναι ένα άτομο που μπορούν να βασιστούν οι μαθητές. Επίσης, τα παιδιά θεωρούν σπουδαίο, όπως αναδείχτηκε από τη έρευνα, να είναι ο εκπαιδευτικός υπομονετικός, φιλικός, να επιβραβεύει τους μαθητές για την προσπάθειά τους, να κάνει σωστή διαχείριση του διδακτικού χρόνου και να ακούσει προσεκτικά τις απόψεις των μαθητών. Επιπλέον, είναι εξαιρετικά σημαντικό για τα παιδιά να τα βοηθά ατομικά και ξεχωριστά και να τους εξηγεί τα δύσκολα σημεία, να τους ελέγχει εγκαίρως τις εργασίες τους και να προσπαθεί ώστε στο τέλος του μαθήματος όλοι οι μαθητές να έχουν καταλάβει την νέα ύλη που διδάχτηκαν.

Από την άλλη πλευρά, οι μαθητές φάνηκε πως δεν δίνουν σχεδόν καθόλου σημασία αν ο δάσκαλός τους είναι αυστηρός όταν διορθώνει τις εργασίες και αν είναι δύσπιστος.

Από την συγκέντρωση των αποτελεσμάτων από έρευνες ελλήνων και ξένων συγγραφέων προκύπτουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά που αναδεικνύουν τον «καλό εκπαιδευτικό».

Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες έρευνες η πλειοψηφία των μαθητών που συμμετείχαν στις έρευνες καταλήγει πως ο αποτελεσματικός εκπαιδευτικός είναι φιλικός, ευαίσθητος, πετυχημένος, υπεύθυνος και συνετός, προσιτός, ήρεμος αλλά με ταυτόχρονη ζωντάνια, παρέχει εξατομικευμένη διδασκαλία, υποστηρίζει τους αδύναμους μαθητές, έχει κατανόηση, είναι ακέραιος, μοντέρνος και απαλλαγμένος από προκαταλήψεις, είναι μεθοδικός, συστηματικός, καλά προετοιμασμένος στο διδακτικό κομμάτι, ρεαλιστής με την δική του επαγγελματική φιλοσοφία και ικανός ομιλητής με δυνατή και εκφραστική φωνή.

Επίσης, το χιούμορ, ο ενθουσιασμός, η αυτοπεποίθηση, η επαγγελματική και γνωστική επάρκεια, η πείρα, η ικανότητα οργάνωσης του μαθήματος, η άνεση, η συναισθηματική ωριμότητα(να αποφεύγει τις εντάσεις) και κυρίως η γλωσσική, πολιτιστική και παιδαγωγική επάρκεια(... να μαθαίνει στο μαθητή να επικοινωνεί, να συνεισφέρει ευρέως σε μια γενική

εκπαίδευση, προτείνοντας εργαλεία για να μαθαίνει, αλλά και προτείνοντας ένα άνοιγμα διαπολιτισμικό,(Martizez,1998) αποτελούν για τους μαθητές σπουδαία και απαραίτητα εφόδια για τον καλό εκπαιδευτικό.

Αντίθετα, ο καλός δάσκαλος σύμφωνα με τους μαθητές, δεν πρέπει ποτέ να είναι υπερβολικά κριτικός και να κρίνει αρνητικά και με κακία τα λάθη και τις αδυναμίες των μαθητών, να μην είναι επιθετικός, να μην φορτώνει τα παιδιά με υπερβολικές εργασίες, να μην είναι ειρωνικός και κυρίως να μην μεροληπτεί.

Γ. Έρευνες σχετικά με την εθνικότητα των μαθητών και τις απόψεις τους για τον «καλό» εκπαιδευτικό

Γενικά οι έρευνες που έχουν γίνει έως τώρα για την σχέση της εθνικότητας των μαθητών με τις αντιλήψεις τους για τον αποτελεσματικό δεν είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικές καθώς το δείγμα των μαθητών ήταν μικρό (Galguera, 1998, Hendrix, 1998, Vargas, 1999).

Οι Wright and Alley(1977) έκαναν μία εμπειρική έρευνα ανάμεσα σε λευκούς και μαύρους μαθητές έκτης τάξης. Από τα αποτελέσματα φάνηκε πως υπάρχουν μηδενικές σχεδόν διαφορές στις απόψεις τους σχετικά με τον καλό δάσκαλο. Και οι δύο ομάδες(λευκοί και μαύροι μαθητές) υποστηρίζουν πως σωστός εκπαιδευτικός είναι εκείνος που λειτουργεί με δικαιοσύνη, βαθμολογεί με αντικειμενικά κριτήρια, οργανώνει ευχάριστα το μάθημα και κυρίως οι μαύροι μαθητές τόνισαν πως η εξυπνάδα είναι φοβερό προσόν για τον ιδεώδη δάσκαλο.

Το 1981 ο Sizemore προσπάθησε να ερευνήσει ποιες συμπεριφορές του εκπαιδευτικού προτιμούν οι μαύροι και οι λευκοί μαθητές του Γυμνασίου. Οι λευκοί μαθητές εστίαζαν περισσότερο στη συστηματικότητα και στην οργάνωση του εκπαιδευτικού καθώς και στην ικανότητά του να ελέγχει την τάξη και να διατηρεί την ηρεμία και την σωστή λειτουργία της. Οι μαύροι μαθητές θεωρούν πιο σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να είναι φιλικοί και να δείχνουν ενδιαφέρον και κατανόηση στους μαθητές. Σε αυτή την έρευνα οι λευκοί και οι μαύροι μαθητές συγκλίνουν κατά πολύ στις απόψεις τους και σημείωσαν πως είναι απαραίτητο ο εκπαιδευτικός να προσπαθεί όλοι να κατανοούν το μάθημα και να ασχολείται μαζί τους σοβαρά.

Λίγα χρόνια αργότερα έγιναν παρόμοιες έρευνες αλλά σε μεγαλύτερες ηλικίες, σε φοιτητές διαφορετικών εθνικοτήτων πάντα με το ίδιο προβληματισμό, ποιον δηλαδή θεωρούν καλό εκπαιδευτικό. Το 1999, γίνεται και πάλι έρευνα σε ανήλικους αφροαμερικανούς μαθητές από τους Peart and Campbell όπου φάνηκε πως οι η διαπροσωπικές ικανότητες, το καινοτόμο μάθημα και η φυλετική αμεροληψία σχηματίζουν το πορτραίτο του «καλού» δασκάλου.

Η τελευταίες έρευνες έγιναν το 2003 και το 2004 από τους Den Brok et al όπου τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι Αγγλόφωνοι μαθητές δεν θεωρούσαν πολύ συνεργάσιμους τους

εκπαιδευτικούς σε σχέση με τους Ισπανόφωνους. Επίσης, στην έρευνα του 2004 στην Ολλανδία οι μαθητές από άλλες χώρες δεν ήταν ευχαριστημένοι με τους εκπαιδευτικούς τους και υποστήριζαν πως ήταν αυταρχικοί, ενώ οι ντόπιοι μαθητές φάνηκε να είναι αρκετά ευχαριστημένοι με τους εκπαιδευτικούς τους.

Δ. Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι η εμπειρική αναζήτηση των απόψεων του σύγχρονου πολυπολιτισμικού σχολείου σχετικά με τον "καλό δάσκαλο" και θα λάβει χώρα στις σχολικές τάξεις της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Ν. Αχαΐας και συγκεκριμένα της Πάτρας.

Ε. Ερευνητικά Ερωτήματα

1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού και του κακού εκπαιδευτικού; Ποιος είναι ο αποτελεσματικός δάσκαλος σύμφωνα με τους μαθητές δημοτικού;
2. Αλλάζουν οι απόψεις και οι προσδοκίες των μαθητών σχετικά με τον εκπαιδευτικό ανάλογα με το αν είναι έλληνες μαθητές ή ξένοι μαθητές;

Ζ. Ερευνητικές Υποθέσεις

Με βάση τον σκοπό της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα, διαμορφώσαμε τις παρακάτω ερευνητικές υποθέσεις.

- Υπάρχει κάποια σχέση στις απόψεις των μαθητών για τον καλό εκπαιδευτικό ανάλογα με την χώρα προέλευσής τους.
- Οι μαθητές από άλλες χώρες επικεντρώνονται περισσότερο στο συναισθηματικό κομμάτι και την ψυχολογική στήριξη, ενώ οι Έλληνες μαθητές επικεντρώνονται περισσότερο στο γνωστικό κομμάτι.
- Τα παιδιά των πρώτων τάξεων δημοτικού θέλουν να βλέπουν πραγματική αγάπη και ενδιαφέρον από τον δάσκαλό τους, τον επιθυμούν τέλειο γιατί τον έχουν υψηλό πρότυπο.
- Οι μαθητές από χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα επιθυμούν να σταματήσουν οι διακρίσεις προς τα πιο «πλούσια» και από "καλές οικογένειες» παιδιά και να αντιμετωπίζονται ως ίση στην τάξη αλλά και βαθμολογικά.

Κεφάλαιο Τρίτο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

A. Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η διαδικασία με την οποία θα διεξαχθεί η έρευνα σχετικά με τις απόψεις των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του νομού Αχαΐας και συγκριμένα της περιοχής Πατρών για τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο καλός εκπαιδευτικός. Πιο συγκεκριμένα γίνεται προσπάθεια να περιγραφούν:

- Ο πληθυσμός της έρευνας.
- Η δειγματοληπτική μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί.
- Οι τεχνικές συλλογής δεδομένων αλλά και η διαδικασίες που θα ακολουθηθούν προκειμένου να διασφαλιστεί η εγκυρότητα και η αξιοπιστία.
- Οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιηθούν για την κωδικοποίηση των δεδομένων και την ανάλυσή τους(Κατσίλης, 2000).

B. Ο πληθυσμός της έρευνας και η δειγματοληπτική μέθοδος

Η έρευνα έχει ως στόχο να διερευνήσει τις απόψεις των μαθητών για τον αποτελεσματικό δάσκαλο και αν αυτές διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τόπο καταγωγής. Για αυτό το λόγο το δείγμα θα πρέπει να καλύπτει μεγάλο εύρος ηλικιών και εθνικότητων.

Η συλλογή των δεδομένων ξεκινά τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο του 2015 μεταξύ Ελλήνων και Αλλοδαπών μαθητών Α-ΣΤ τάξης της περιοχής Πατρών, όπου ο αριθμός αλλοδαπών παιδιών είναι αρκετά μεγάλος, ειδικά τα τελευταία χρόνια.

Στις εμπειρικές έρευνες αποτελεί πρόκληση το να καταφέρει η έρευνα να είναι αντιπροσωπευτική από το δείγμα στο γενικό σύνολο.

Στην παρούσα έρευνα θα χρησιμοποιηθεί η τυχαία δειγματοληψία κατά στρώματα κατά την οποία κάθε άτομο που προλαμβάνεται στον πληθυσμό έχει ίδιες δυνατότητες να επιλεγεί όσο τα άλλο άτομα στο τελικό δείγμα. Επίσης, η στρωματοποίηση μειώνει σημαντικά το τυπικό

λάθος και οδηγεί σε μεγαλύτερη ακρίβεια. Για να εξασφαλιστεί επαρκής και αναλογική αντιπροσώπευση στο δείγμα αυτών που συμμετέχουν στην έρευνα που είχαν κάποια σημαντικά χαρακτηριστικά για την έρευνα, θα γίνει αναλογική στρωματοποίηση ως προς την εθνικότητα των μαθητών. Ως μονάδα δειγματοληψίας ορίστηκε η Σχολική Μονάδα καθώς υπάρχει η δυνατότητα να αποκτήσω τις καταστάσεις των σχολικών μονάδων της περιοχής Πατρών για το σχολικό έτος 2015-2016 από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση του Ν. Αχαΐας.

Η στρωματοποίηση γίνεται με κριτήριο την χώρα καταγωγής και από τον κατάλογο των Σχολικών Μονάδων που θα προμηθευτούμε θα διαγραφούν τα σχολεία που δεν φοιτούν αλλοδαποί μαθητές. Στη συνέχεια, τα σχολεία που θα μας μείνουν θα αριθμηθούν και χρησιμοποιώντας πίνακα τυχαίων αριθμών θα γίνει τυχαία επιλογή Σχολικών μονάδων, στις οποίες σύμφωνα με τους καταλόγους φοιτούν και αλλοδαποί μαθητές. Το αποτέλεσμα θα είναι ένα δείγμα 100-150 μαθητών με ίσο αριθμό Ελλήνων και Αλλοδαπών μαθητών.

Γ. Τεχνικές Συλλογής Δεδομένων

Για την επίτευξη του στόχου της έρευνας επιλέχτηκε η μέθοδος του ερωτηματολογίου. Απορρίφθηκε η παραγωγή γραπτού λόγου και η συνέντευξη διότι δημιουργούν προβλήματα στη σωστή στατιστική ανάλυση(ειδικά η έκθεση λόγω των μικρών ηλικιών των παιδιών είναι δύσκολο να ερμηνευθεί και να δώσει σημαντικά αποτελέσματα) και δεν επιτρέπουν μεγάλο αριθμό δείγματος.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1.1 Οι στόχοι του ερωτηματολογίου

Η τεχνική του ερωτηματολογίου είναι ιδιαίτερα δημοφιλής στις κοινωνικές επιστήμες. Πρόκειται για ένα σύνολο ερωτήσεων που απευθύνει ο ερευνητής στο δείγμα με σκοπό να συγκεντρώσει τα κατάλληλα δεδομένα(Βαμβούκας,1991).

Το ερωτηματολόγιο μας δίνει την δυνατότητα να συλλέξουμε στοιχεία από μεγάλα δείγματα και να γίνονται πιο αντιπροσωπευτικά τα αποτελέσματα από το δείγμα στο γενικό σύνολο. Επίσης, είναι μια διαδικασία που σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα, σε σχέση με άλλες τεχνικές, αποφέρει αποτελέσματα. Το πιο σημαντικό όμως πλεονέκτημα είναι ότι τα δεδομένα που θα προκύψουν μπορούν να ποσοτικοποιηθούν και να είναι πιο «εύκολα» αναγνώσιμα. Τέλος, η ανωνυμία ενός ερωτηματολογίου πάντα αφήνει περιθώρια για πιο ειλικρινείς απαντήσεις(Βαμβούκας,1991).

Από την άλλη πλευρά, φυσικά υπάρχουν και μειονεκτήματα στην τεχνική του ερωτηματολογίου. Το πιο βασικό είναι ότι τα υποκείμενα λόγω των κλειστών και περιορισμένων ερωτήσεων από την πλευρά του ερευνητή δεν δίνουν πάντα ακριβείς και αυθόρμητες απαντήσεις και ταυτόχρονα υπάρχει η περίπτωση να χαθούν ερωτηματολόγια από την στιγμή που θα παραδοθούν στα υποκείμενα μέχρι τη στιγμή που θα συγκεντρωθούν πάλι από τον ερευνητή.

Παρόλα αυτά, θεωρήσαμε ότι στην παρούσα έρευνα η ποσοτικοποίηση των αποτελεσμάτων θα ήταν πιο χρήσιμη και παράλληλα το δείγμα είναι ηλικίας 7-12 ετών και το ερωτηματολόγιο είναι στα παιδιά πολύ πιο εύκολο και -χωρίς άγχος- από άλλες τεχνικές συλλογής δεδομένων.

1.2 Ανάπτυξη Ερωτηματολογίου

Το πρώτο μέλημα είναι το ερωτηματολόγιο να ανταποκρίνεται στους στόχους της έρευνας και τα αποτελέσματα να απαντούν στις ερευνητικές υποθέσεις που έχουμε κάνει. Επίσης, από τα ερευνητικά ερωτήματα έχουν διατυπωθεί μετρήσιμοι στόχοι τα οποία αποτελούν την βάση για την κατασκευή του ερωτηματολογίου.

Οι ερωτήσεις πρέπει να είναι λεκτικά σαφείς και κατανοητές και αυτό είναι απαραίτητο τόσο για την καταγραφή των απόψεων των ερωτώμενων, όσο και για την ανίχνευση των στάσεων που έχουν ως προς το θέμα της έρευνας(Sudman and Bradburn,1983).

Στο ερωτηματολόγιο υπάρχουν κλειστές ερωτήσεις για να είναι πιο απλό και γρήγορο να απαντηθούν και παράλληλα να είναι πιο εύκολο να γίνει στατιστική επεξεργασία. Τέλος, και ο ίδιος ο ερευνητής επικεντρώνεται περισσότερο σε αυτά που τον ενδιαφέρουν(Oppenheim, 1986).

1.3 Εγκυρότητα και Αξιοπιστία Ερωτηματολογίου

Η εγκυρότητα δείχνει κατά πόσο το ερωτηματολόγιο απαντά πράγματι σε αυτό που αναφέρεται. Η αξιοπιστία αναφέρεται στη δυνατότητα να υπάρξουν τα ίδια αποτελέσματα εάν η έρευνα επαναληφθεί(Moser and Kalton, 1979).

Για να επιτεχθούν τα παραπάνω το ερωτηματολόγιο περιέχει ερωτήσεις με ίδιο περιεχόμενο και διαφορετική διατύπωση καθώς και ομάδες ερωτήσεων για το ίδιο θέμα.

Στο ερωτηματολόγιο υπάρχουν ερωτήσεις γνώμης σχετικά με τον καλό δάσκαλο και για αυτό το λόγο αναπτύχθηκαν οι κλίμακες τύπου Likert, οι οποίες αφενός οδηγούν σε μεγαλύτερη αξιοπιστία και αφετέρου δείχνουν διαβαθμισμένες τις απόψεις των ερωτώμενων.

1.4 Δομή ερωτηματολογίου

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ειλικρίνεια στις απαντήσεις χρησιμοποιήθηκαν στο ερωτηματολόγιο δοκιμασμένες τεχνικές και κλειστές ερωτήσεις σύμφωνα με όσα γράφονται στις βιβλιογραφίες.

Στην τελική του μορφή θα περιέχει δύο προσωπικές ερωτήσεις και οι υπόλοιπες θα αφορούν τις απόψεις τους σχετικά με τον εκπαιδευτικό και το έργο του.

Οι κλειστές ερωτήσεις που θα υπάρχουν στο ερωτηματολόγιο είτε θα είναι κλιμακωτές, είτε θα έχουν μόνο μία απάντηση. Τέλος, μαζί με το ερωτηματολόγιο θα δίνεται και μία επιστολή που να εξηγεί ποιος είναι ο σκοπός της έρευνας και ο τρόπος απάντησης των ερωτηματολογίων.

Το ερωτηματολόγιο στην τελική του μορφή θα έχει ερωτήσεις που αφορούν:

- Δημογραφικά-ηλικιακά στοιχεία
- Εξωτερικά χαρακτηριστικά δασκάλου
- Προσωπικότητα-συμπεριφορά εκπαιδευτικού
- Την σχέση μαθητή-δασκάλου

Δ. Επεξεργασία δεδομένων

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων θα γίνει κωδικοποίηση των απαντήσεων στις κλειστές και ανοιχτές ερωτήσεις και στη συνέχεια θα γίνει μηχανογραφική επεξεργασία με το στατιστικό πακέτο SPSS.

Κεφάλαιο Τέταρτο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

A. Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται η παρουσίαση και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την έρευνα. Η ανάλυση έγινε σε δύο επίπεδα (Cross tabulation Analysis). Πρώτα μελετήθηκαν οι συχνότητες κάθε μεταβλητής και στη συνέχεια συσχετίστηκαν οι ανεξάρτητες μεταβλητές (ατομικά χαρακτηριστικά) με τις εξαρτημένες (οι απόψεις των υποκειμένων).

B. Ατομικά στοιχεία υποκειμένων

Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν συνολικά 70 μαθητές από Β' έως ΣΤ' τάξης διαφόρων δημοτικών σχολείων της Πάτρας. Τα 40 υποκείμενα ήταν Έλληνες μαθητές και τα 30 αλλοδαποί μαθητές (η πλειοψηφία των αλλοδαπών κατάγονταν από την Αλβανία, αλλά υπήρχαν και περιπτώσεις από την Ινδία, την Αφρική και την Ρουμανία).

Γ. Παρουσίαση και ανάλυση ευρημάτων

Γ1. Αποτελέσματα στο σύνολο των μαθητών

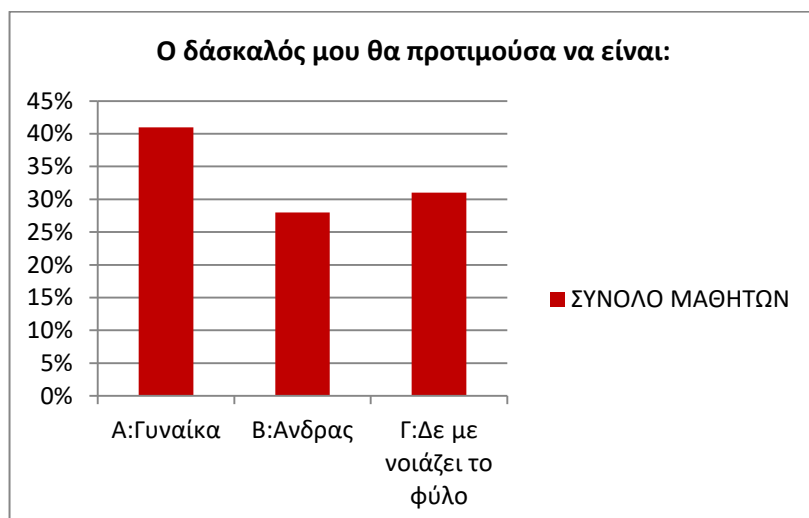
(ΠΙΝΑΚΑΣ 1) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ερωτήσεις	Απαντήσεις				
	A: Από 30	B: 31-45	Γ: 45+	Δ: Δε με νοιάζει	total
Πόσο χρονών θα ήθελα να είναι ο δάσκαλός μου?	68%	25%	3%	4%	100%
Ο δάσκαλός μου θα προτιμούσα να είναι:	A: Γυναίκα	B: Άνδρας	Γ: Δε με νοιάζει το φύλο		
	41%	28%	31%		100%
Ο δάσκαλός μου για εμένα είναι:	A: Αδερφός	B: Φίλος	Γ: Πρότυπο	Δ: Ξένος	
	10%	9%	46%	36%	100%
Πιστεύεις ότι ο δάσκαλος είναι σημαντικό πρόσωπο στη ζωή σου?	A: Ναι, σίγουρα είναι	B: Όχι, μόνο οι γονείς μου είναι σημαντικοί	Γ: Μου είναι αδιάφορος	Δ: Άλλη γνώμη	
	60%	27%	13%	0%	100%
Πιστεύεις ότι ο δάσκαλος πρέπει να βάζει ασκήσεις για το σπίτι?	A: Όχι	B: Ναι μερικές φορές	Γ: Ναι, πάντα	Δ: Άλλη γνώμη	
	35%	60%	5%	0%	100%
Στη βαθμολογία ο δάσκαλος είναι καλός να:	A: Δίνει βάση μόνο στα διαγωνίσματα	B: Μην δίνει σημασία τόσο στους βαθμούς	Γ: Να δίνει περισσότερη βάση στην συμμετοχή στην τάξη	Δ: Άλλη γνώμη	
	20%	58%	22%	0%	100%
Όταν υπάρχουν προβλήματα στην τάξη πως πιστεύεις θα είναι καλύτερο να συμπεριφέρεται ο δάσκαλος?	A: Να αφήνει τους μαθητές του να λύνουν το πρόβλημα	B: Να αναλαμβάνει ο ίδιος μόνος του	Γ: Να συζητά με τους μαθητές του και να βρίσκουν λύση όλοι μαζί	Δ: Άλλη γνώμη	
	12%	28%	60%	0%	100%
Σε περίπτωση έντονου προβλήματος στην τάξη ο δάσκαλος πως πιστεύεις θα είναι καλύτερο να επαναφέρει την τάξη?	A: Να ενημερώνει τους κηδεμόνες	B: Να βάζει τιμωρία	Γ: Να συζητά	Δ: Άλλη γνώμη	
	36%	24%	40%	0%	100%

ΓΡΑΦΗΜΑ 1 ΗΛΙΚΙΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΓΡΑΦΗΜΑ 2 ΦΥΛΟ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

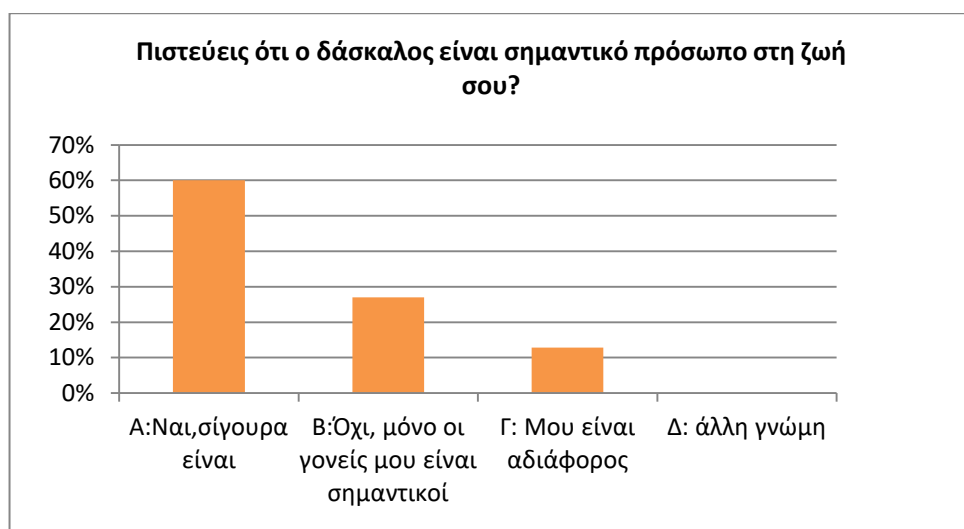

Από τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε ξεκάθαρα πως η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών προτιμούν νέους δασκάλους, από 25 έως 30 ετών, μικρότερο ποσοστό μαθητών προτιμά μία μέση ηλικία, 31-45 ετών, ενώ φαίνεται πως δεν θα ήθελαν να έχουν δασκάλους μεγαλύτερους από 45 ετών. Επίσης, τα ευρήματα δείχνουν πως οι μαθητές δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για το φύλο των δασκάλων τους, ενώ υπερτερεί ελάχιστα η γυναίκα ως επικρατέστερο ιδανικό φύλο για δάσκαλο.

ΓΡΑΦΗΜΑ 3 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

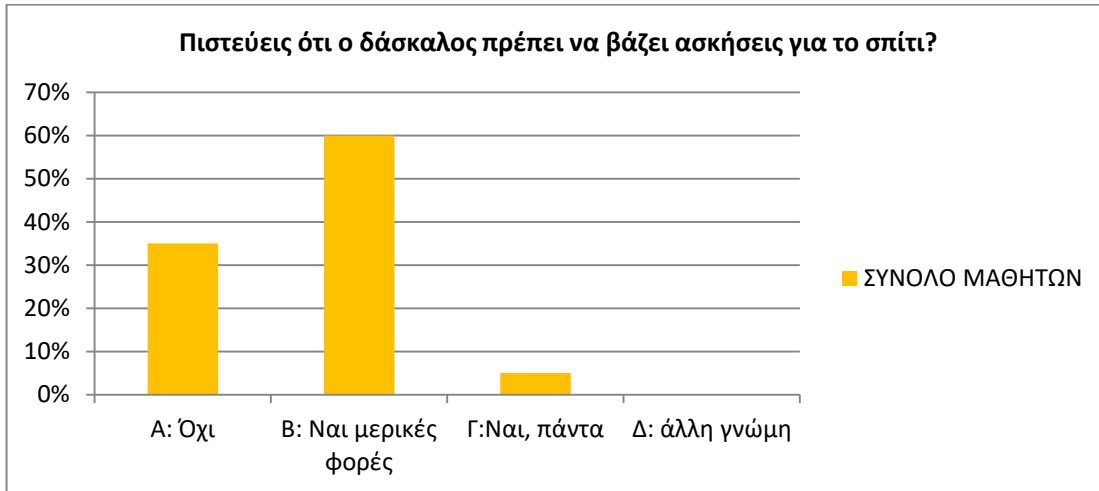
ΓΡΑΦΗΜΑ 4 ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΗ

Τα ευρήματα δείχνουν πως οι περισσότεροι μαθητές θεωρούν τον δάσκαλο πρότυπο στη ζωή τους. Παράλληλα όμως, υπάρχει και μεγάλο ποσοστό μαθητών που βλέπουν τον δάσκαλο ως ξένο πρόσωπο στη ζωή τους. Μικρότερο ποσοστό μαθητών βλέπει στο πρόσωπο του δασκάλου τους έναν φίλο ή αδερφό.

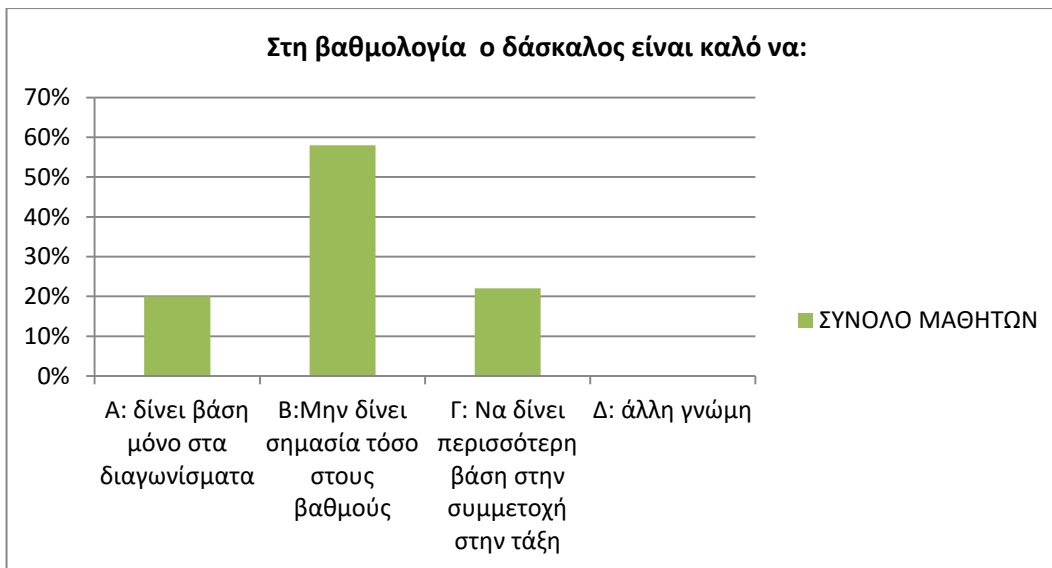
Από την άλλη μεριά, η πλειοψηφία των μαθητών συμφωνεί πως ο δάσκαλος αποτελεί σπουδαίο πρόσωπο στη ζωή του, ενώ μικρότερο ποσοστό δηλώνει πως του είναι αδιάφορος ή πως μόνο οι γονείς τους είναι σημαντική στη ζωή τους.

ΓΡΑΦΗΜΑ 5 ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

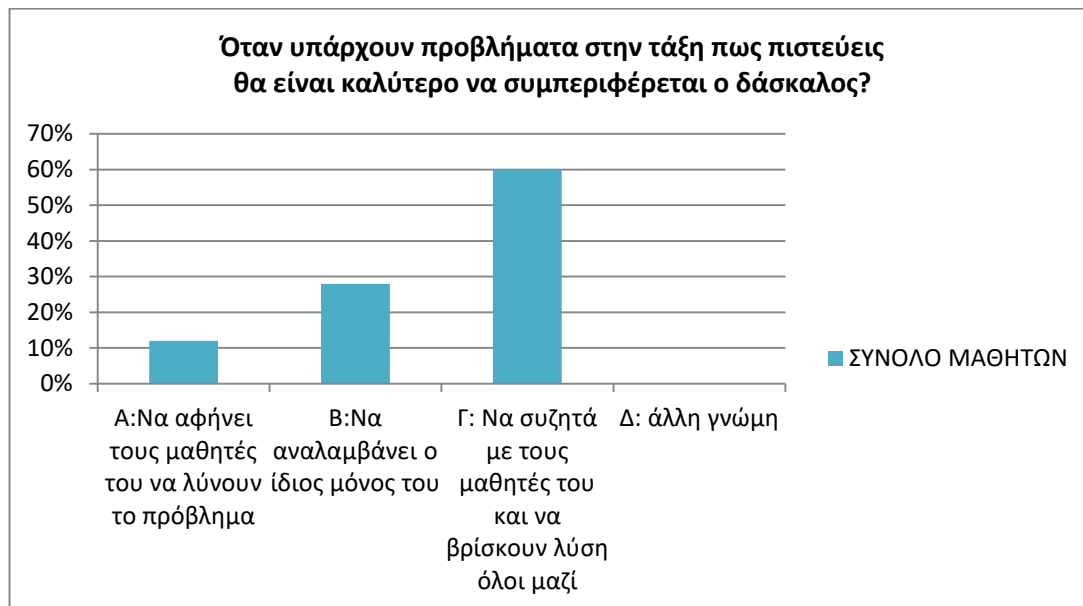
Όσον αφορά το θέμα «ασκήσεις για το σπίτι» η πλειοψηφία των μαθητών θεωρεί πως ο δάσκαλος πρέπει να βάζει μερικές φορές ασκήσεις για το σπίτι, ακολουθεί η άποψη κάποιων μαθητών πως υποστηρίζει πως ποτέ δεν πρέπει να έχουν εργασία για το σπίτι. Τέλος, ελάχιστοι μαθητές υποστηρίζουν πως πάντα πρέπει να έχουν δουλειά για το σπίτι.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6 ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

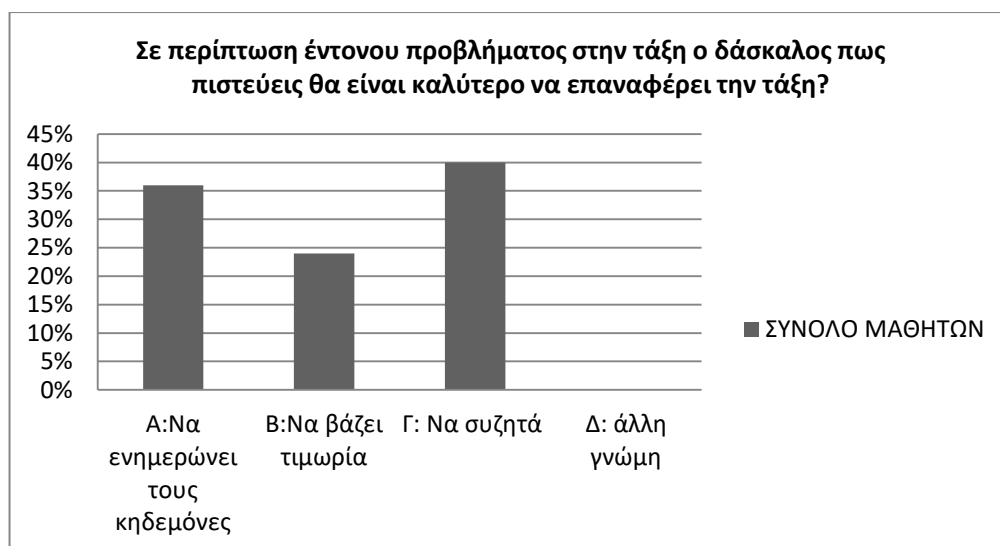

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι περισσότεροι μαθητές θα ήθελαν ο δάσκαλος να μην δίνει μεγάλη σημασία στους βαθμούς και σχεδόν το ίδιο ποσοστό μαθητών θα προτιμούσαν αφενός να υπολογίζονται μόνο τα διαγωνίσματα και αφετέρου να δίνει μεγαλύτερη σημασία στη συμμετοχή στην τάξη.

ΓΡΑΦΗΜΑ 7 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΓΡΑΦΗΜΑ 8 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ 2

Όσον αφορά τα προβλήματα της τάξης και την διαχείρισή τους η πλειοψηφία των μαθητών προτιμά ο δάσκαλος να συζητά με τους μαθητές τα θέματα που προκύπτουν και να βρίσκουν όλοι μαζί λύσεις. Λιγότεροι μαθητές προτιμούν να λύνουν τελείως μόνοι τους τα προβλήματα ή να τα αναλαμβάνει μόνος του ο δάσκαλος.

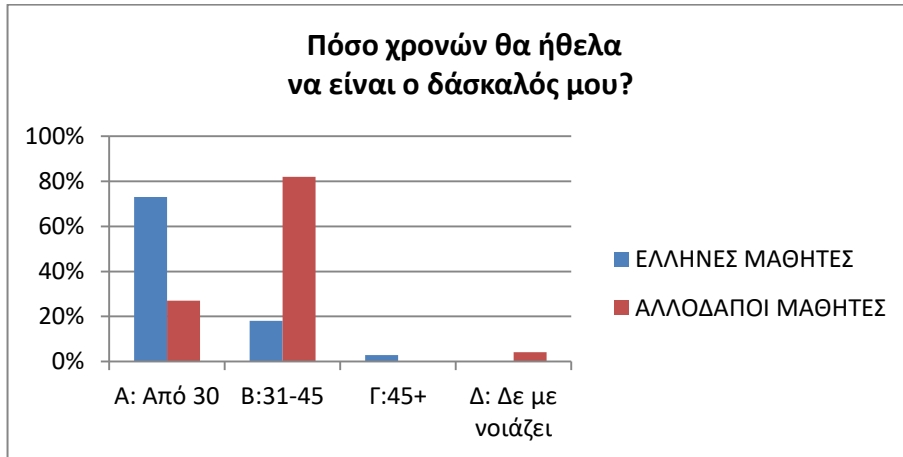
Επίσης, η συζήτηση είναι για τα παιδιά πολύ σημαντική. Παράλληλα όμως υπάρχουν πολλά παιδιά που θα ήθελαν να ενημερώνονται οι κηδεμόνες και κάποιες φορές ο δάσκαλος να βάζει και τιμωρίες.

Γ2. Αποτελέσματα και ανάλυση αποτελεσμάτων με βάση την χώρα προέλευσης των μαθητών

(ΠΙΝΑΚΑΣ 2) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΕΛΛΗΝΕΣ			
	A: Από 30	B:31-45	Γ:45+	Δ: Δε με νοιάζει
Πόσο χρονών θα ήθελα να είναι ο δάσκαλός μου?	73%	18%	3%	0%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	27%	82%	0%	4%
Ο δάσκαλός μου θα προτιμούσα να είναι:	A:Γυναίκα	B:Ανδρας	Γ:Δε με νοιάζει το φύλο	
	61%	90%	23%	0%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	39%	10%	77%	0%
Ο δάσκαλός μου για εμένα είναι:	A:Αδερφός	B:Φίλος	Γ:Πρότυπο	Δ:Ξένος
	28%	34%	66%	60%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	72%	66%	34%	40%
Πιστεύεις ότι ο δάσκαλος είναι σημαντικό πρόσωπο στη ζωή σου?	A:Ναι,σίγουρα είναι	B:Όχι, μόνο οι γονείς μου είναι σημαντικοί	Γ: Μου είναι αδιάφορος	Δ: άλλη γνώμη
	47%	57%	100%	0%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	53%	42%	0%	0%
Πιστεύεις ότι ο δάσκαλος πρέπει να βάζει ασκήσεις για το σπίτι?	A: Όχι	B: Ναι μερικές φορές	Γ:Ναι, πάντα	Δ: άλλη γνώμη
	45%	62%	75%	0%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	54%	38%	15%	0%
Στη βαθμολογία ο δάσκαλος είναι καλό να:	A: δίνει βάση μόνο στα διαγωνίσματα	B:Μην δίνει σημασία τόσο στους βαθμούς	Γ: Να δίνει περισσότερη βάση στην συμμετοχή στην τάξη	Δ: άλλη γνώμη
	78%	43%	75%	0%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	21%	57%	15%	0%
Όταν υπάρχουν προβλήματα στην τάξη πως πιστεύεις θα είναι καλύτερο να συμπεριφέρεται ο δάσκαλος?	A:Να αφήνει τους μαθητές του να λύνουν το πρόβλημα	B:Να αναλαμβάνει ο ίδιος μόνος του	Γ: Να συζητά με τους μαθητές του και να βρίσκουν λύση όλοι μαζί	Δ: άλλη γνώμη
	88%	64%	47%	0%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	12%	36%	53%	0%
Σε περίπτωση έντονου προβλήματος στην τάξη ο δάσκαλος πως πιστεύεις θα είναι καλύτερο να επαναφέρει την τάξη?	A:Να ενημερώνει τους κηδεμόνες	B:Να βάζει τιμωρία	Γ: Να συζητά	Δ: άλλη γνώμη
	28%	58%	82%	0%
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	72%	42%	18%	0%

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.1 ΗΛΙΚΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Και οι δύο κατηγορίες μαθητών, αλλοδαποί και Έλληνες, θα ήθελαν έναν νέο δάσκαλο. Οι αλλοδαποί μαθητές προτιμούν ξεκάθαρα έναν εκπαιδευτικό από 31 έως 45 ετών, ενώ οι Έλληνες θα ήθελαν έναν αρκετά νέο δάσκαλο 25 έως 30 ετών. Το ποσοστό των μαθητών που επέλεξε ως ιδανική ηλικία για τον δάσκαλο τα 45+ είναι πολύ μικρό. Τέλος, ελάχιστο ποσοστό μαθητών δεν ενδιαφέρονται για την ηλικία του εκπαιδευτικού τους.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.2 ΦΥΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Όσο αφορά το φύλο του δασκάλου φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών δεν έχει κάποια ιδιαίτερη προτίμηση, ενώ ακολουθεί η γυναίκα ως ιδανικότερο φύλο και πολύ λιγότερο ποσοστό καταλαμβάνει ο άντρας. Οι Έλληνες μαθητές από την άλλη πλευρά φαίνεται ότι ενδιαφέρονται για το φύλο του δασκάλου τους και προτιμούν άντρα εκπαιδευτικό με πολύ μικρή διαφορά από γυναίκα εκπαιδευτικό.

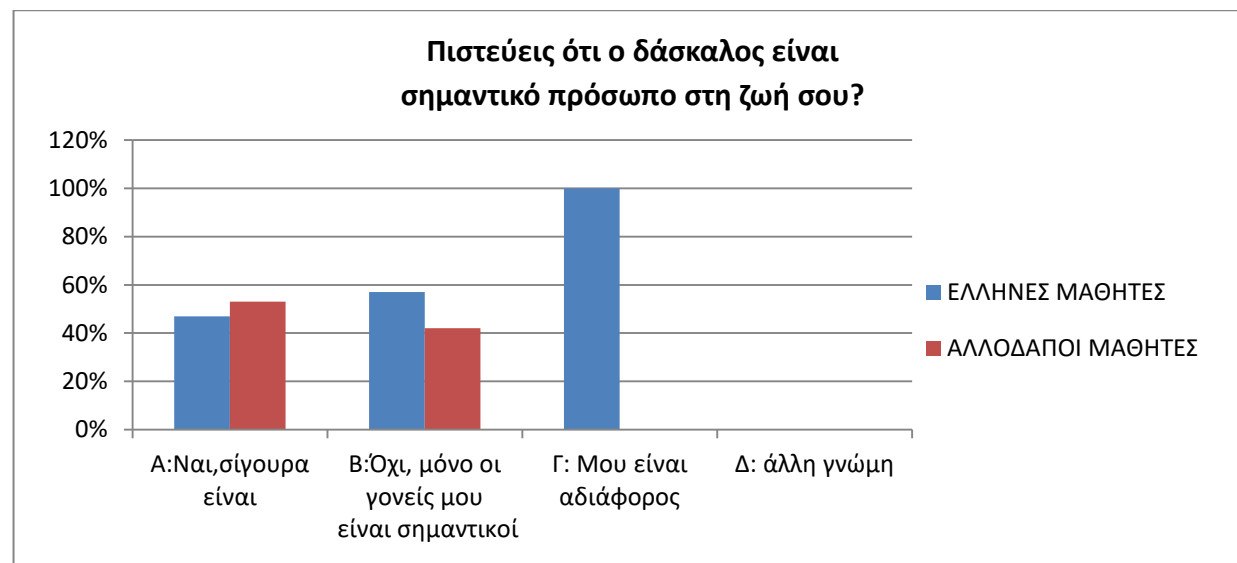
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.3 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ

Για τους αλλοδαπούς μαθητές φαίνεται πως ο δάσκαλος είναι σαν αδερφός τους ή και φίλος τους. Λιγότεροι αλλοδαπό μαθητές τον θεωρούν ξένο ή πρότυπο.

Οι Έλληνες μαθητές θεωρούν στην πλειοψηφία τους τον δάσκαλο ως πρότυπο, ενώ σημαντικό ποσοστό τον θεωρεί ξένο. Λιγότεροι Έλληνες μαθητές θεωρούν τον εκπαιδευτικό τους φίλο ή αδερφό.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.4 ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ

Σύμφωνα με την παρούσα έρευνα φαίνεται πως ο δάσκαλος είναι αδιάφορος στους περισσότερους Έλληνες μαθητές και πως μόνο οι γονείς τους είναι σημαντικοί στη ζωή τους. Μικρό ποσοστό θεωρεί τον δάσκαλο σημαντικό πρόσωπο στη ζωή του.

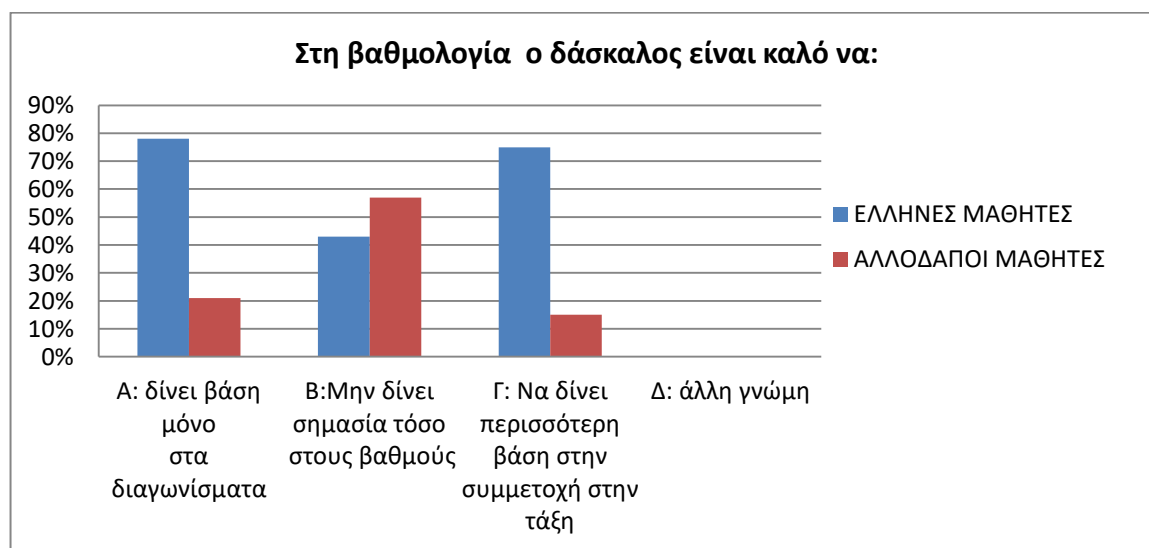
Από την άλλη πλευρά, λίγο περισσότεροι από τους μισούς αλλοδαπούς μαθητές θεωρούν πως ο εκπαιδευτικός τους είναι σημαντικός για την ζωή τους και οι υπόλοιποι θεωρούν μόνο τους γονείς τους σπουδαία πρόσωπα στη ζωή τους.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.5 ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Οι περισσότεροι Έλληνες μαθητές θα ήθελαν πάντα έως αρκετές φορές την εβδομάδα ασκήσεις για το σπίτι, ενώ αρκετά μεγάλο ποσοστό δεν θέλουν καθόλου ασκήσεις για το σπίτι. Οι αλλοδαποί μαθητές στην πλειοψηφία τους δεν θέλουν ασκήσεις για το σπίτι, αρκετοί από εκείνους θα ήθελαν εργασίες κάποιες φορές, ενώ ελάχιστο ποσοστό θα προτιμούσε να έχει πάντα ασκήσεις για το σπίτι.

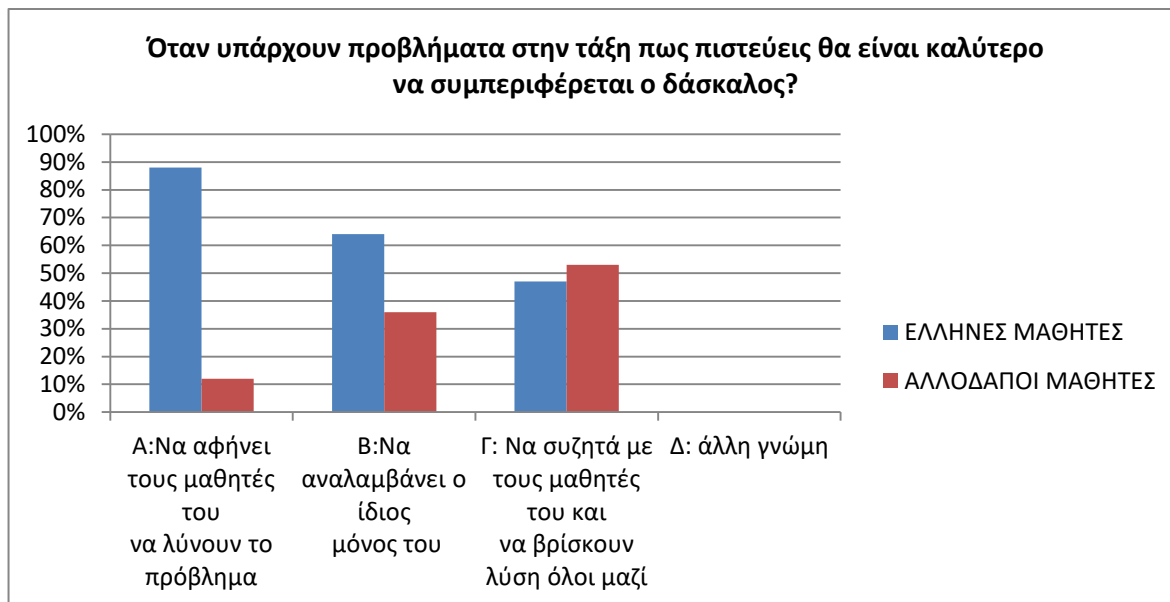
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.6 ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η πλειοψηφία των αλλοδαπών μαθητών θα προτιμούσε ο δάσκαλος να μην δίνει μεγάλη σημασία στη βαθμολογία, μικρότερο ποσοστό θα ήθελε τα διαγωνίσματα να παίζουν σημαντικό ρόλο στους βαθμούς και ακόμα μικρότερο ποσοστό προτιμά ο δάσκαλος να δίνει βάση περισσότερο στη συμμετοχή στην τάξη.

Οι Έλληνες μαθητές διχάζονται και προτιμούν οι μισοί σχεδόν να δίνει ο δάσκαλος βάση μόνο στα διαγωνίσματα, ενώ οι άλλοι μισοί θα ήθελαν η συμμετοχή στην τάξη να έχει τον κυρίαρχο ρόλο. Μικρότερο ποσοστό θέλουν οι βαθμοί να μην παίζουν σημαντικό ρόλο.

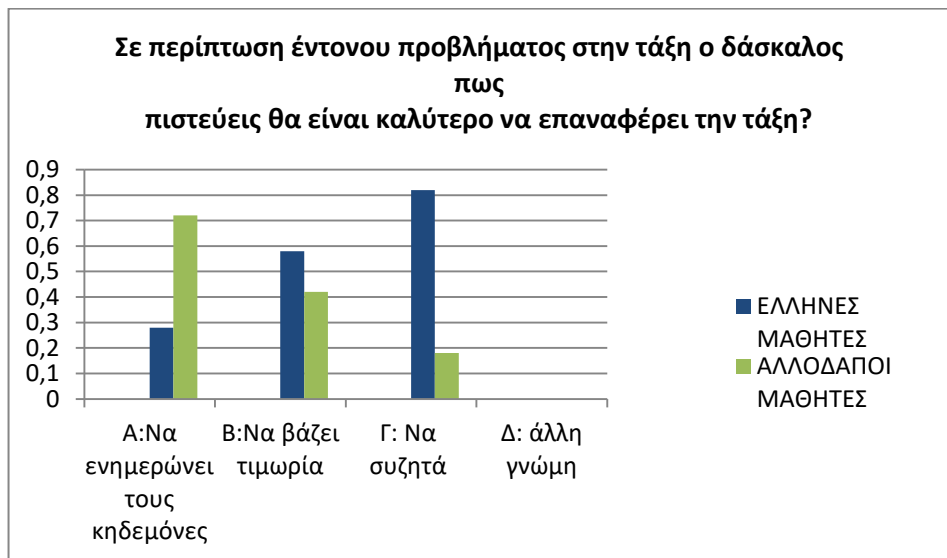
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.7 ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Οι περισσότεροι Έλληνες μαθητές προτιμούν να τους αφήνει ο δάσκαλος να λύνουν μόνοι τους τα προβλήματα που προκύπτουν. Υπάρχουν αρκετοί Έλληνες μαθητές που θα ήθελαν είτε να συζητούν τα προβλήματα με τον δάσκαλο και να βρίσκουν λύσεις μαζί, είτε να αναλαμβάνει ο δάσκαλος τελείως μόνος του.

Από την άλλη πλευρά, οι περισσότεροι αλλοδαποί μαθητές θα ήθελαν ο δάσκαλος να συζητά το πρόβλημα μαζί τους και να το λύνουν όλοι μαζί ή να το διεκπεραιώνει τελείως μόνος του. Μικρό ποσοστό προτιμά να λύνει μόνο του τα θέματα που προκύπτουν.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.9 ΔΙΑΧΕΙΣΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ 2

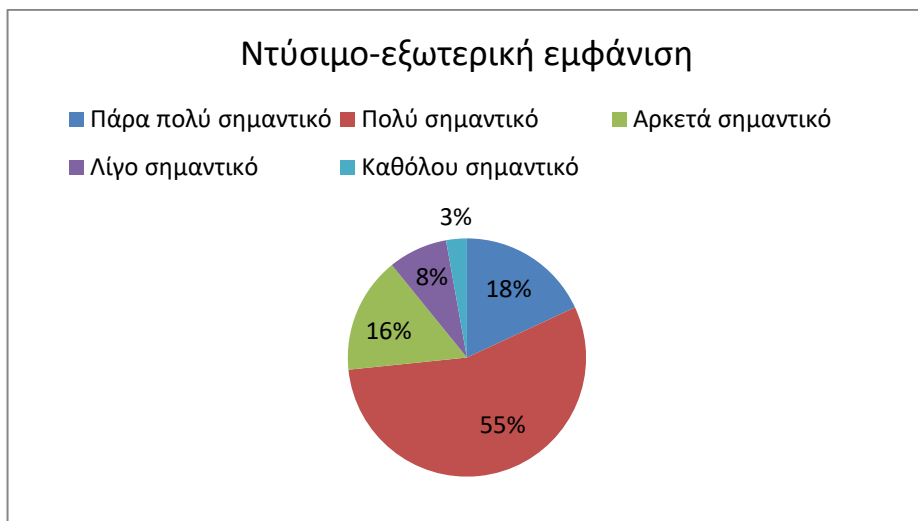
Οι αλλοδαποί μαθητές προτιμούν ο δάσκαλος σε περίπτωση προβλήματος στην τάξη να ενημερώνει τους γονείς ή να βάζει τιμωρία. Πολύ μικρό ποσοστό θα ήθελε να γίνεται συζήτηση για το θέμα.

Οι Έλληνες μαθητές στην πλειοψηφία τους δεν προτιμούν την τιμωρία ή την ενημέρωση των κηδεμόνων, ενώ θα ήθελαν να συζητούν το πρόβλημα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ(ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ) ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΚΛΙΜΑΚΩΤΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Χαρακτηριστικά δασκάλου	σύνολο μαθητών	Πάρα πολύ σημαντικό	Πολύ σημαντικό	Αρκετά σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Καθόλου σημαντικό	συνολικό ποσοστό
Ντύσιμο-εξωτερική εμφάνιση	70	18%	55%	16%	8%	3%	100%
Να είναι υπομονετικός	70	11%	60%	26%	3%	0%	100%
Να έχει χιούμορ	70	75%	25%	0%	0%	0%	100%
Να είναι μοντέρνος	70	5%	92%	3%	0%	0%	100%
Να είναι δίκαιος με όλους	70	68%	32%	0%	0%	0%	100%
Να δείχνει ενθουσιασμό για το μάθημα	70	30%	26%	44%	0%	0%	100%
Να έχει γνώσεις	70	15%	13%	72%	0%	0%	100%
Να κάνει την παρουσίαση του μαθήματος με νέους τρόπους(εικόνες, βίντεο)	70	21%	75%	4%	0%	0%	100%
Να δείχνει αγάπη για τους μαθητές του	70	74%	26%	0%	0%	0%	100%
Να υποστηρίζει τους αδύναμους μαθητές	70	68%	32%	0%	0%	0%	100%
Να κάνει συχνές επαναλήψεις	70	19%	16%	56%	10%	0%	100%
Να επιβραβεύει την προσπάθεια των μαθητών(με αυτοκόλλητα, τιμητικά βραβεία κ. α)	70	0%	74%	12%	14%	0%	100%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1 ΝΤΥΣΙΜΟ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

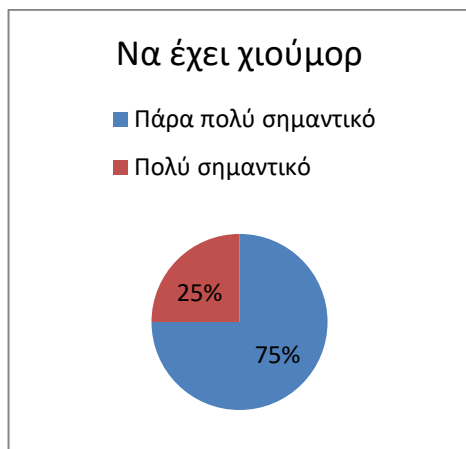
Φαίνεται πως το σύνολο των μαθητών δίνουν αρκετά μεγάλη βάση σε μία όμορφη και προσεγμένη εξωτερική εμφάνιση από τη πλευρά του δασκάλου τους. Είναι πολύ μικρό το ποσοστό των μαθητών που δεν ενδιαφέρονται για την εξωτερική εμφάνιση και το ντύσιμο του εκπαιδευτικού τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 ΥΠΟΜΟΝΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΑΣΚΑΛΟ

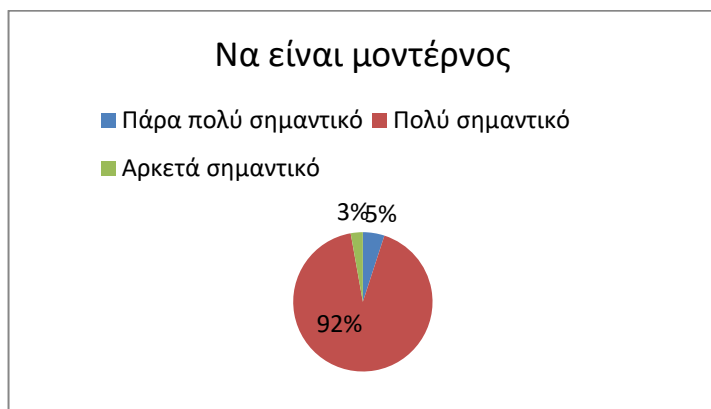

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας παραπάνω από την πλειοψηφία των μαθητών θεωρεί την υπομονή ως πολύ σημαντική και θέλουν ο δάσκαλός τους να είναι υπομονετικός μαζί τους. Σχεδόν μηδαμινό ποσοστό μαθητών δεν ενδιαφέρεται για το αν ο δάσκαλος του δείχνει υπομονή προς τους μαθητές του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3 ΧΙΟΥΜΟΡ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΑΣΚΑΛΟ

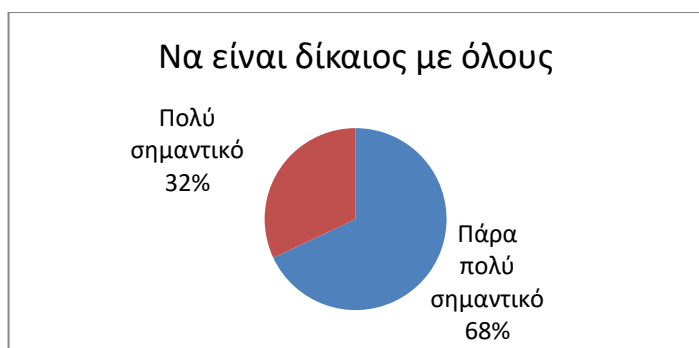

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4 ΝΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ

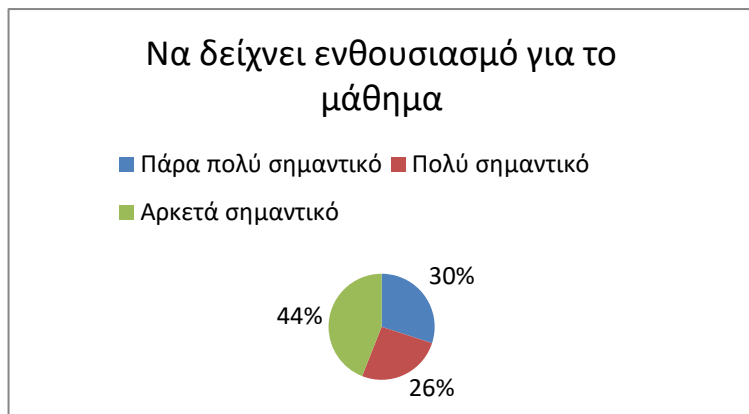
Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον πως η συντριπτική πλειοψηφία των υποκειμένων θέλει τον δάσκαλό του να έχει χιούμορ, να κάνει πλάκες και να είναι μοντέρνος και εντός εποχής. Μικρό ποσοστό μαθητών δεν θεωρεί τόσο σημαντικό το χιούμορ για τον δάσκαλο και ακόμα πιο μικρό ποσοστό δεν θεωρεί τεράστιας σημασίας το να είναι ο δάσκαλός του μοντέρνος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5 ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣ ΜΕ ΟΛΟΥΣ

Οι μαθητές φαίνεται πως θεωρούν πάρα πολύ σημαντικό να είναι ο εκπαιδευτικός τους δίκαιος με όλους, ενώ μικρό σχετικά ποσοστό θεωρεί την δικαιοσύνη του δάσκαλου πολύ σημαντική. Κανένας μαθητής δεν απάντησε πως το θεωρεί αρκετά ή λίγο σημαντικό.

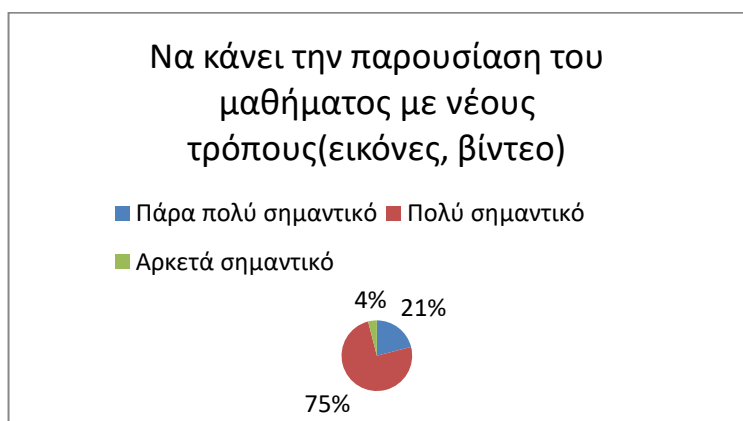
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6 ΝΑ ΔΕΙΧΝΕΙ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6 ΝΑ ΕΧΕΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

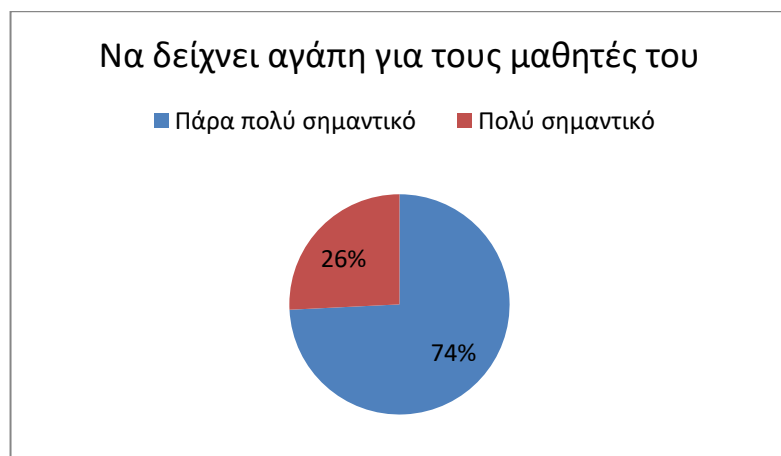

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7 ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΝΕΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ

Από τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται πως οι μαθητές έχουν ανάγκη από ένα δάσκαλο πως δείχνει ενθουσιασμό για το μάθημά του. Η πλειοψηφία των μαθητών θεωρεί πολύ σημαντικό να έχει ο δάσκαλός του γνώσεις και είναι πολύ σημαντικό για εκείνους να χρησιμοποιεί νέα εποπτικά, ακουστικά κ.α μέσα για να παραδώσει και να παρουσιάσει τα μαθήματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8 ΝΑ ΔΕΙΧΝΕΙ ΑΓΑΠΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9 ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

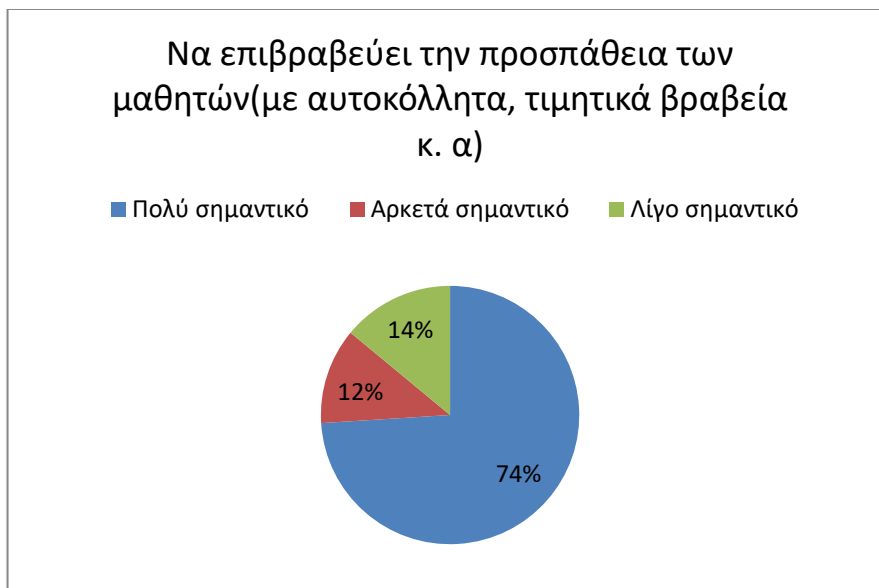
Η πλειοψηφία των μαθητών θεωρεί πολύ σημαντικό να τους αγαπά ο δάσκαλός του και κρίνουν ως πολύ σημαντικό να στηρίζει τους αδύναμους μαθητές. Μικρό σχετικά ποσοστό μαθητών θεωρεί πολύ σημαντική την αγάπη και την στήριξη του δασκάλου στους αδύναμους μαθητές του. Κανένας μαθητής δεν έδωσε απάντηση αρκετά σημαντικό ή λίγο σημαντικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10 ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΣΥΧΝΕΣ ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ

Η έρευνα έδειξε πως η πλειοψηφία των μαθητών κρίνει ως αρκετά σημαντικό να κάνει ο δάσκαλός τους συχνές επαναλήψεις. Μικρό σχετικά ποσοστό μαθητών θεωρεί πάρα πολύ ή πολύ σημαντικό να γίνονται επαναλήψεις. Ακόμα μικρότερο ποσοστό, όπως φαίνεται και από το γράφημα, θεωρεί λίγο σημαντικό να γίνονται συχνές επαναλήψεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.11 ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ

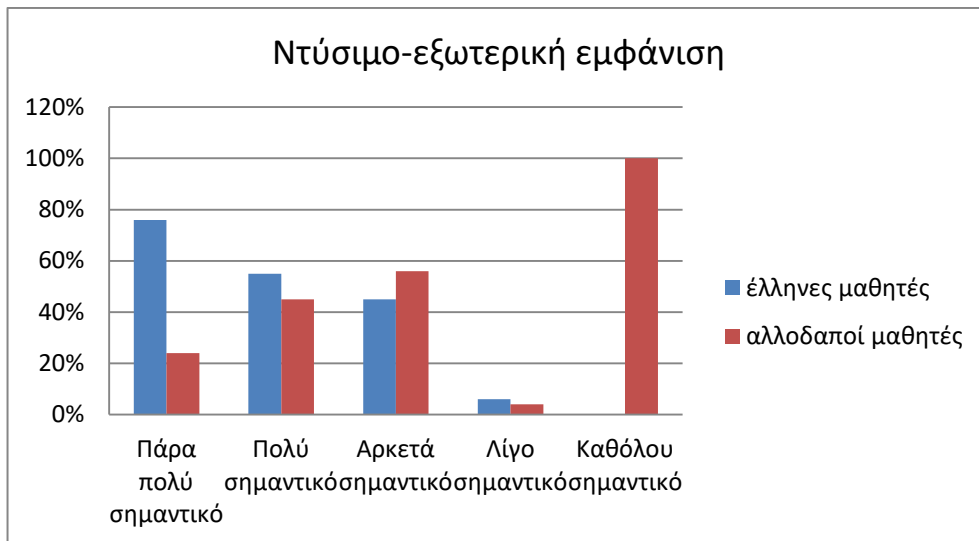
Η πλειοψηφία των μαθητών τονίζει πως είναι πολύ σημαντικό να επιβραβεύει ο δάσκαλος τους την προσπάθεια με αυτοκόλλητα ή άλλα μέσα. Μικρό ποσοστό θεωρεί το παραπάνω αρκετά ή λίγο σημαντικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ(ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ) ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΚΛΙΜΑΚΩΤΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1

Χαρακτηριστικά δασκάλου	μαθητές	σύνολο μαθητών	Πάρα πολύ σημαντικό	Πολύ σημαντικό	Αρκετά σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Καθόλου σημαντικό
Ντύσιμο-εξωτερική εμφάνιση	έλληνες μαθητές	40	76%	55%	45%	6%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	24%	45%	56%	4%	100%
Να είναι υπομονετικός	έλληνες μαθητές	40	50%	52%	66%	100%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	50%	47%	33%	0%	0%
Να έχει χιούμορ	έλληνες μαθητές	40	58%	56%	0%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	42%	44%	0%	0%	0%
Να είναι μοντέρνος	έλληνες μαθητές	40	66%	54%	100%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	34%	46%	0%	0%	0%
Να είναι δίκαιος με όλους	έλληνες μαθητές	40	37%	32%	0%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	63%	0%	0%	0%	0%
Να δείχνει ενθουσιασμό για το μάθημα	έλληνες μαθητές	40	53%	17%	84%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	47%	83%	16%	0%	0%
Να έχει γνώσεις	έλληνες μαθητές	40	40%	44%	63%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	60%	56%	37%	0%	0%
Να κάνει την παρουσίαση του μαθήματος με νέους τρόπους(εικόνες, βίντεο)	έλληνες μαθητές	40	26%	66%	50%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	74%	34%	50%	0%	0%
Να δείχνει αγάπη για τους μαθητές του	έλληνες μαθητές	40	57%	55%	0%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	43%	45%	0%	0%	0%
Να υποστηρίζει τους αδύναμους μαθητές	έλληνες μαθητές	40	63%	32%	0%	0%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	37%	0%	0%	0%	0%
Να κάνει συχνές επαναλήψεις	έλληνες μαθητές	40	75%	46%	57%	71%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	15%	54%	43%	39%	0%
Να επιβραβεύει την προσπάθεια των μαθητών(με αυτοκόλλητα, τμητικά βραβεία κ. α)	έλληνες μαθητές	40	0%	63%	44%	40%	0%
	αλλοδαποί μαθητές	30	0%	37%	56%	60%	0%

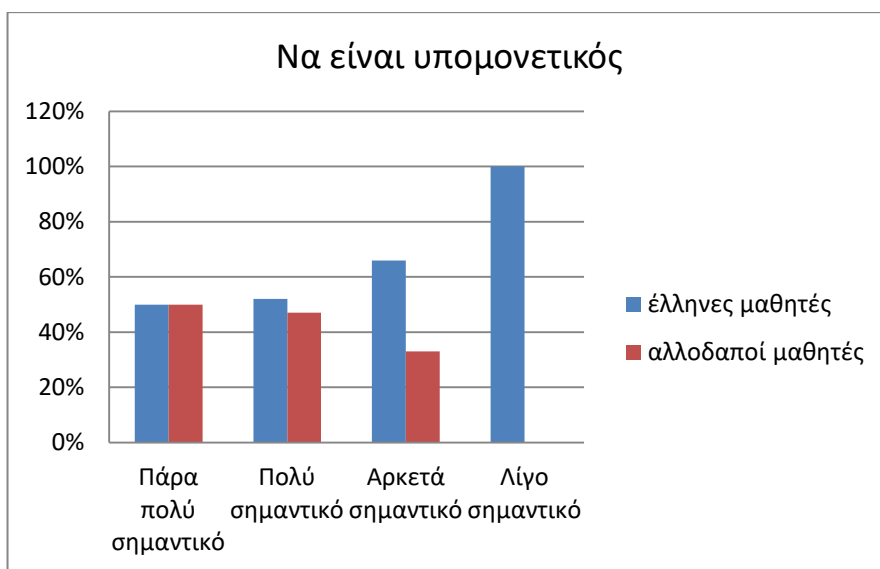
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 ΝΤΥΣΙΜΟ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ

Η έρευνα έδειξε πως οι αλλοδαποί μαθητές θεωρούν καθόλου σημαντική τη εξωτερική εμφάνιση του δασκάλου τους. Σχετικά μικρό ποσοστό θεωρεί την εξωτερική εμφάνιση αρκετά ή πολύ σημαντική.

Οι Έλληνες μαθητές στην πλειοψηφία τους θεωρούν πάρα πολύ ή πολύ σημαντική την εξωτερική εμφάνιση και το ντύσιμο του δασκάλου τους. Κανένας Έλληνας μαθητής δεν θεωρεί ασήμαντή την εμφάνιση του εκπαιδευτικού του.

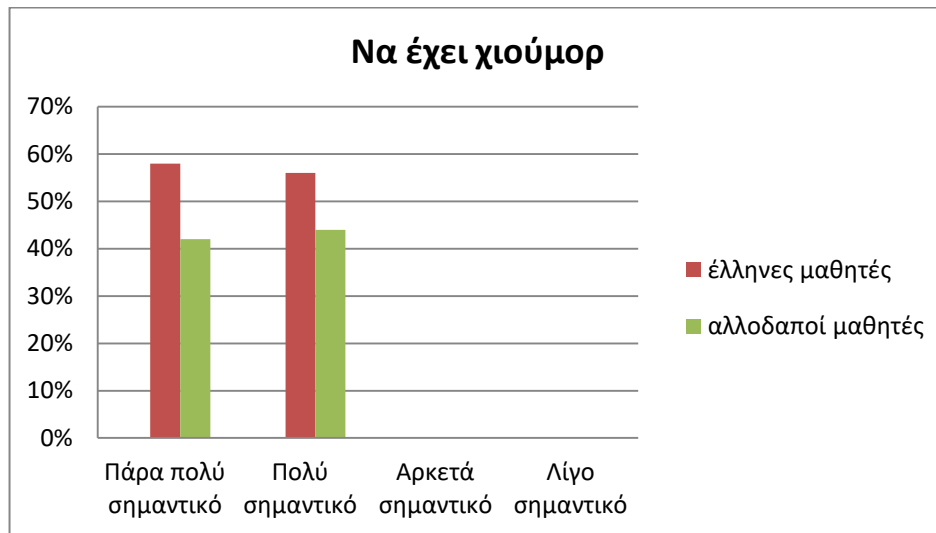
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3 ΝΑ ΕΧΕΙ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΥΠΟΜΟΝΗ

Οι Έλληνες μαθητές στην πλειοψηφία τους θεωρούν λίγο σημαντικό να έχει υπομονή ο δάσκαλός τους. Μεγάλο ποσοστό θεωρεί την υπομονή αρκετά σημαντική, ενώ το ίδιο ποσοστό Ελλήνων μαθητών θεωρεί πάρα πολύ σημαντικό και πολύ σημαντικό να έχει ο δάσκαλός τους υπομονή.

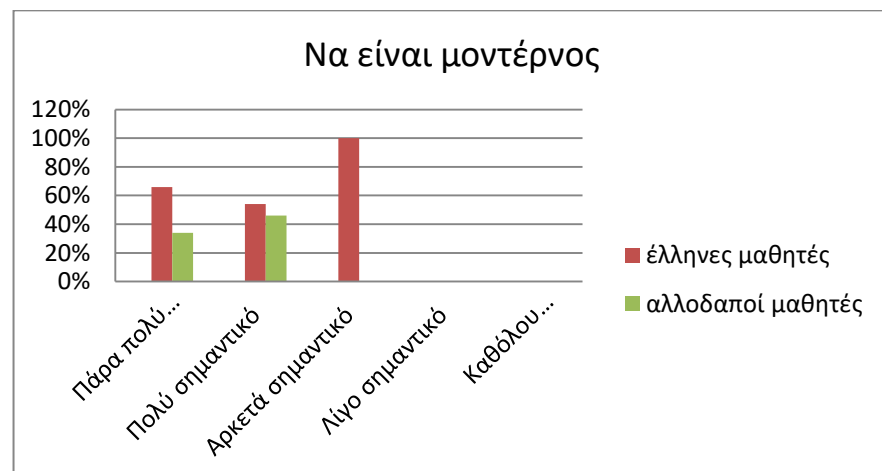
Οι αλλοδαποί μαθητές στην πλειοψηφία τους θεωρούν πάρα πολύ σημαντικό και πολύ σημαντικό να έχει ο δάσκαλός τους υπομονή. Κανένας από τους αλλοδαπούς μαθητές δεν απάντησε ότι δεν θεωρεί σημαντική την υπομονή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4 ΝΑ ΕΧΕΙ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΧΙΟΥΜΟΡ

Σύμφωνα με την έρευνα και οι Έλληνες και οι αλλοδαποί μαθητές θεωρούν πάρα πολύ και πολύ σημαντικό να έχει ο δάσκαλος τους χιούμορ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5 ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ

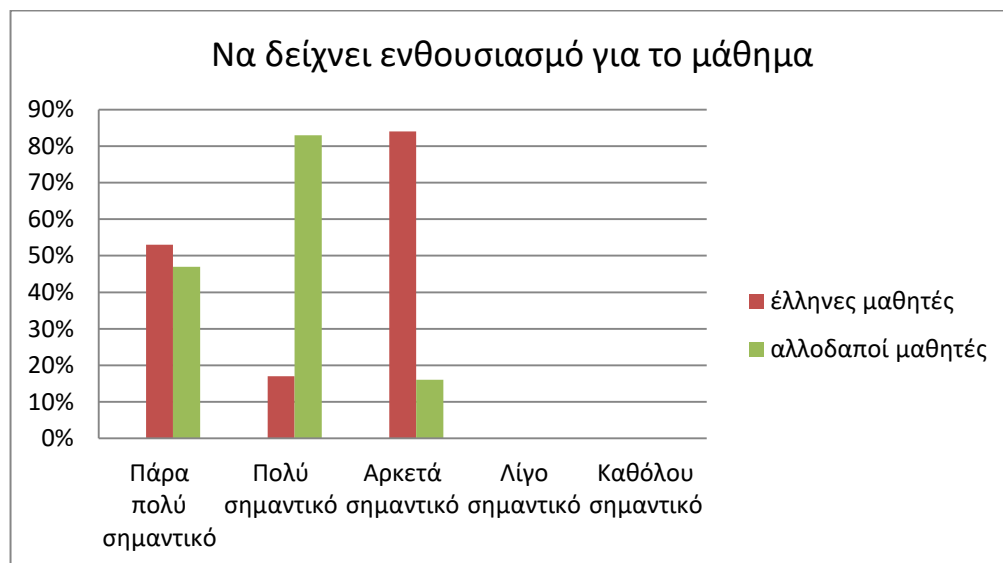
Και οι δύο ομάδες θεωρούν μεγάλης σημασίας να είναι ο εκπαιδευτικός τους μοντέρνος. Πιο συγκεκριμένα οι αλλοδαποί μαθητές θεωρούν πάρα πολύ σημαντικό να έχουν έναν μοντέρνο δάσκαλο, ενώ οι Έλληνες μαθητές το θεωρούν αρκετά σημαντικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6 ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣ ΜΕ ΟΛΟΥΣ

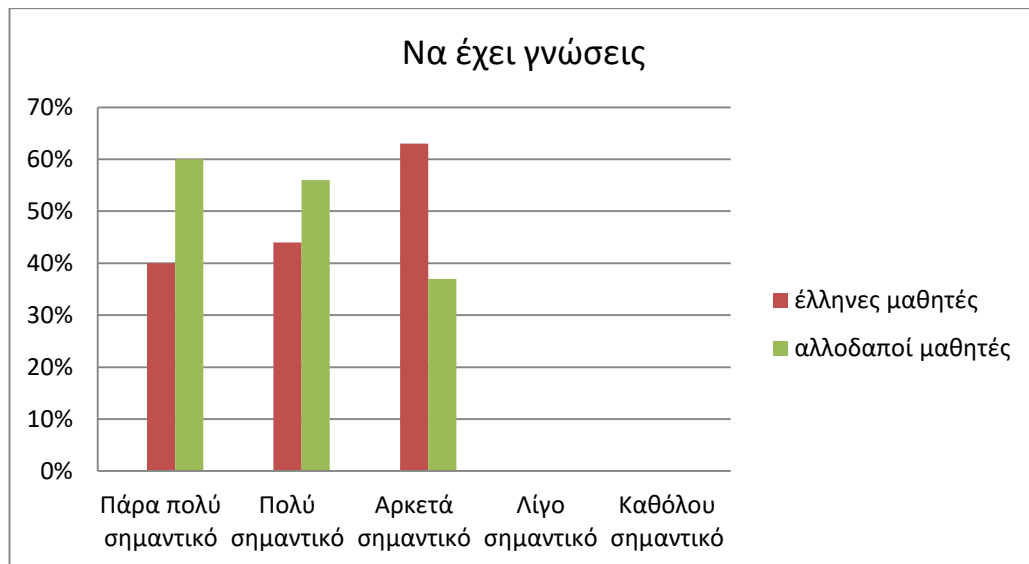
Τα αποτελέσματα της έρευνα έδειξαν πως όλοι οι αλλοδαποί μαθητές κρίνουν ως πάρα πολύ σημαντικό να είναι ο εκπαιδευτικός τους δίκαιος με όλους. Οι Έλληνες μαθητές μοιράζονται ανάμεσα στο πολύ σημαντικό και στο πάρα πολύ σημαντικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7 ΝΑ ΔΕΙΧΝΕΙ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

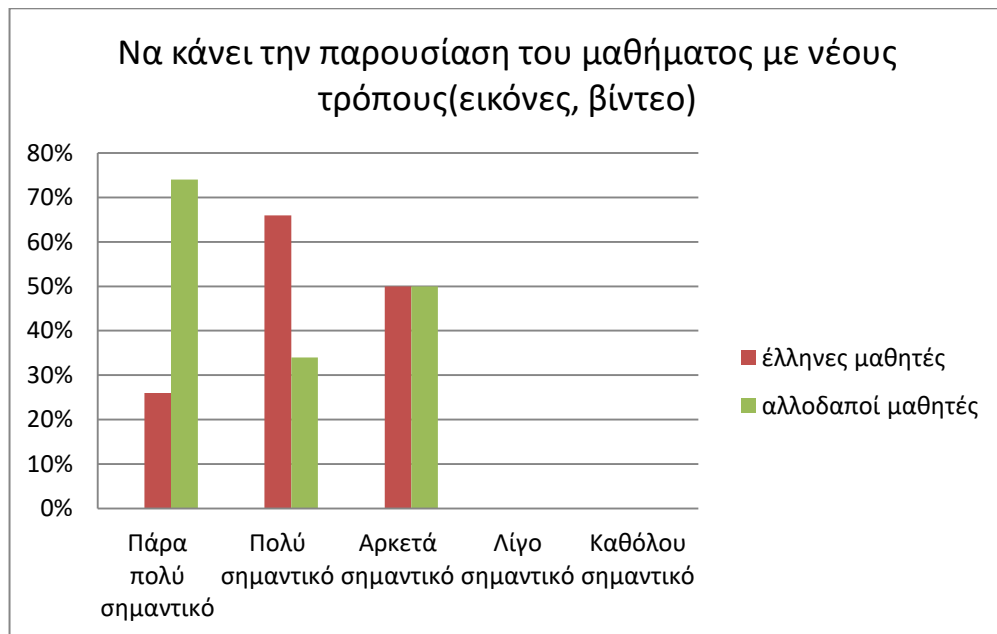
Οι Έλληνες μαθητές θεωρούν αρκετά σημαντικό να δείχνει ο δάσκαλός τους ενθουσιασμό για το μάθημα. Ενώ οι αλλοδαποί μαθητές το θεωρούν πολύ σημαντικό. Ίδιο ποσοστό Ελλήνων και αλλοδαπών μαθητών κρίνουν τον ενθουσιασμό του δασκάλου τους πάρα πολύ σημαντικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8 ΝΑ ΕΧΕΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Η πλειοψηφία των αλλοδαπών μαθητών κρίνει ως πολύ σημαντικό να έχει γνώσεις ο δάσκαλός τους, ενώ οι Έλληνες μαθητές το θεωρούν αρκετά σημαντικό έως πολύ σημαντικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9 ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΝΕΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ

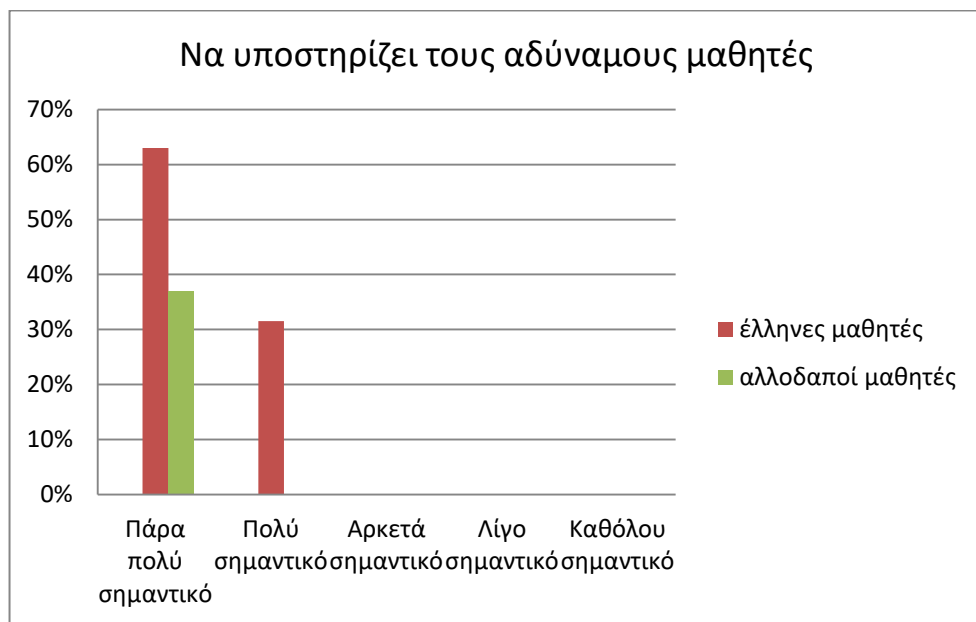

Και οι δύο ομάδες μαθητών ενδιαφέρονται πολύ για να παρουσιάζει ο εκπαιδευτικός τους το μάθημα με νέους τρόπους χρησιμοποιώντας εποπτικά και ηχητικά μέσα. Το παραπάνω οι αλλοδαποί μαθητές φαίνεται πως το θεωρούν εξαιρετικά σημαντικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.10 ΝΑ ΔΕΙΧΝΕΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

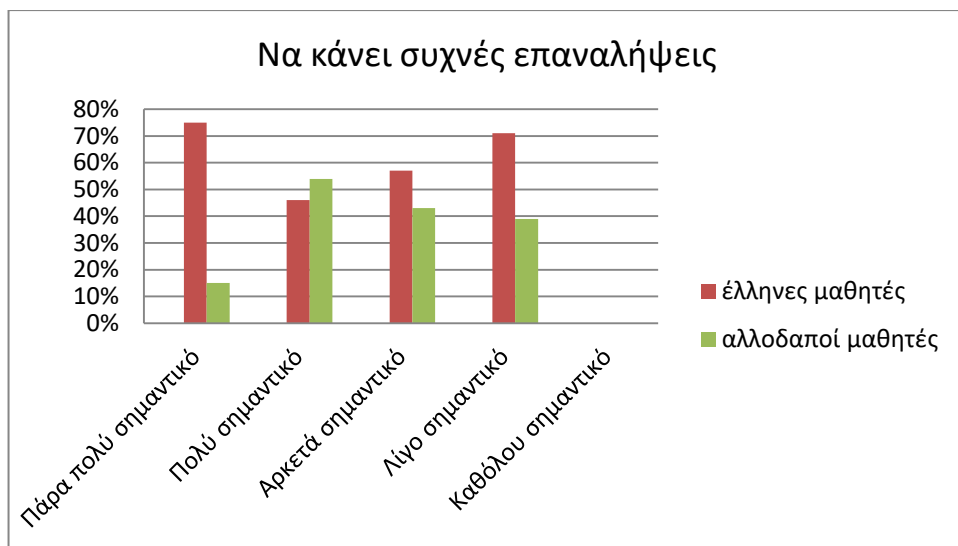

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.11 ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΙ ΤΟΥΣ ΑΔΥΝΑΜΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

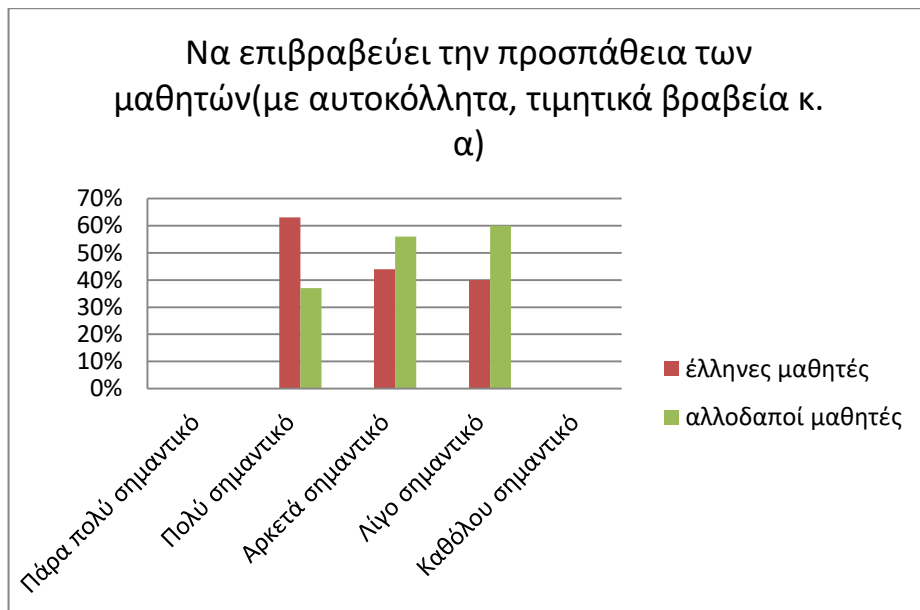
Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως η αγάπη και η προστασία των αδύναμων μαθητών από τον εκπαιδευτικό τους και για τους Έλληνες και για τους αλλοδαπούς μαθητές είναι πολύ μεγάλης σημασίας και δεν υπάρχουν διαφορές σε αυτό το θέμα με βάση την χώρα καταγωγής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.12 ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΣΥΧΝΕΣ ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ

Οι Έλληνες μαθητές διχάζονται και ενώ μεγάλο ποσοστό θεωρεί τις συχνές επαναλήψεις πάρα πολύ, πολύ ή αρκετά σημαντικές, ταυτόχρονα μεγάλο επίσης ποσοστό τους το θεωρεί αυτό λίγο σημαντικό. Οι αλλοδαποί μαθητές κρίνουν τις επαναλήψεις πολύ και αρκετά σημαντικές. Μικρό ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών θεωρεί τις επαναλήψεις πάρα πολύ σημαντικές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.13 ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας οι Έλληνες μαθητές στην πλειοψηφία τους θεωρεί πολύ σημαντικό ο εκπαιδευτικός τους να επιβραβεύει τις προσπάθειές τους με αυτοκόλλητα. Οι αλλοδαποί μαθητές θεωρούν αυτή την κίνηση λίγο ή αρκετά σημαντική.

Κεφάλαιο Πέμπτο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

A. Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο παρουσιάστηκαν διεξοδικά τα αποτελέσματα της έρευνας. Παρόλα αυτά η ανάλυση που έγινε έδωσε ένα σχετικά μικρό δείγμα των βαθύτερων εννοιών που κρύβονται πίσω από τις απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητές. Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια να αξιολογηθούν τα ευρήματα σε σχέση με την υπάρχουσα θεωρητική θεμελίωση σχετικά με το θέμα το «καλού» εκπαιδευτικού και πως τα παιδιά τον αντιλαμβάνονται.

Είναι ευρέως γνωστό το γεγονός πως η καταγραφή συμπεριφορών και στάσεων μέσα από την ποσοτική έρευνα χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή και κριτική στάση. Τα υποκείμενα απαντούν μεν κάτι συγκεκριμένο αλλά ενδέχεται η συμπεριφορά τους στην πραγματικότητα να είναι διαφορετική ή να απαντούν με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο προκειμένου να καλύψουν τις βαθύτερες απόψεις τους. Με βάση τα παραπάνω είναι πιθανό μία έρευνα να χάνει την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της. Παρόλα αυτά η σωστή προετοιμασία πριν την διεξαγωγή της έρευνας συμβάλει αποτελεσματικά στο να μειωθούν τέτοια λάθη.

B. Συμπεράσματα

Από τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται πως υπάρχουν σημαντικές σχέσεις μεταξύ των απόψεων των μαθητών και κάποιων χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού. Επιβεβαιώθηκε με αυτό τον τρόπο και η αρχική υπόθεση της έρευνας πως η καταγωγή των μαθητών επηρεάζει κάποιες φορές αρκετά το πώς θέλουν οι μαθητές τον δάσκαλό τους και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις η διαφορά είναι πραγματικά μεγάλες. Θα παρουσιαστούν παρακάτω αναλυτικά τα σχόλια ώστε να γίνει η σωστή ερμηνεία των επιμέρους θεμάτων.

Η στατιστική ανάλυση επικύρωσε όπως προαναφέρθηκε την πεποίθηση πως η εθνικότητα των μαθητών επηρεάζει τις απόψεις τους σχετικά με τον «καλό» εκπαιδευτικό. Σε ότι αφορά για το πώς νιώθουν τον δάσκαλό τους οι αλλοδαποί μαθητές φαίνεται πως τον θεωρούν σημαντικό πρόσωπο στη ζωή τους, τους επηρεάζει, υπολογίζουν την παρουσία του και την γνώμη του και τον θεωρούν πρότυπο ή ακόμα κάτι σαν οικογένεια. Αυτό συμβαίνει προφανώς επειδή προέρχονται από οικογένειες χαμηλού οικονομικού και κοινωνικού επιπέδου και τα παιδιά αυτά βλέπουν στο πρόσωπο του δασκάλου τους την μόρφωση, την παιδεία και τον τρόπο ή την λύση για να ξεφύγουν και να ανέβουν σε επίπεδο μόρφωσης και προσωπικής εξέλιξης. Παράλληλα, οι αλλοδαποί μαθητές τονίζουν την σπουδαιότητα της δικαιοσύνης από την πλευρά του δασκάλου. Θεωρούν εξαιρετικά σημαντικό, μάλλον πρωταρχικής σημασίας, ο εκπαιδευτικός να μην κάνει διακρίσεις, να μην ξεχωρίζει θετικά τους Έλληνες μαθητές και να είναι δίκαιος με όλους. Σε περίπτωση προβλημάτων, τα οποία υπάρχουν συχνά στις σύγχρονες

πολυπολιτισμικές τάξεις διότι οι Έλληνες μαθητές σε σημαντικό ποσοστό ενοχλούν έντονα του αλλοδαπούς συμμαθητές τους, τα παιδιά επιθυμούν ο δάσκαλος να παίρνει τον έλεγχο και να επιβάλει τιμωρίες, να ενημερώνει τους γονείς των παιδιών-θυτών και να προσπαθεί να βρισκονται λύσεις. Επίσης, οι αλλοδαποί μαθητές θέλουν τον εκπαιδευτικό κοντά τους, να κατανοεί τα προβλήματα τους και να τους στηρίζει ηθικά και ψυχολογικά.

Οι Έλληνες μαθητές δίνουν περισσότερη βάση στις γνώσεις που έχει ο εκπαιδευτικός τους και τον βλέπουν ως έναν ξένο που πρέπει να κάνει την δουλειά του και να του μάθει γράμματα. Εστιάζουν πολύ στη βαθμολογία και θα ήθελαν ο δάσκαλος τους να τους επαινεί και να τους βοηθά να γίνουν καλύτεροι. Επίσης, θεωρούν σημαντικά τα διαλείμματα και τις χαλαρές κουβέντες μέσα στην τάξη για θέματα εκτός σχολείου. Ως μέσο πειθαρχίας προτιμούν την συζήτηση και τις νουθεσίες.

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας επιβεβαιώνουν την ελάχιστη σχετικά με το θέμα βιβλιογραφία σχετικά με την σχέση της εθνικότητας και των αντιλήψεων των μαθητών για τον εκπαιδευτικό. Φαίνεται ξεκάθαρα πως οι «μαύροι» μαθητές δίνουν περισσότερη βάση στη δικαιοσύνη και στην αγάπη, ενώ οι λευκοί μαθητές ενδιαφέρονται κυρίως σε θέματα γνώσεων και διαχείρισης της τάξης. (Sinemore,1981)

Φαίνεται εν κατακλείδι πως οι αλλοδαποί μαθητές δίνουν σημασία στα συναισθήματα και στην προσωπικότητα του εκπαιδευτικού τους, ενώ οι Έλληνες μαθητές εστιάζουν στις ικανότητες του δασκάλου να τους μάθει γράμματα και να διαχειριστεί την τάξη. Και οι δύο ομάδες θέλουν έναν εκπαιδευτικό σύγχρονο, μοντέρνο και εντός της δικής τους εποχής.

Σύμφωνα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία αλλά και με βάση τα αποτελέσματα που απέδωσε η έρευνα φαίνεται πως οι μαθητές, ανεξαρτήτου χώρας καταγωγής θέλουν ο δάσκαλος να αλληλεπιδρά -ψυχικά και συναισθηματικά μαζί τους. Ο σπουδαίος δάσκαλος για τους μαθητές δίνει στοργή στους μαθητές του, τους κάνει να βιώσουν τι είναι το συναίσθημα, χαμογελά στα «παιδιά του» ακόμη κι όταν εκείνοι τον εκνευρίζουν, δε διδάσκει μόνο ό,τι περιλαμβάνει το βιβλίο, αλλά και την αλήθεια που υπάρχει έξω. Πετυχαίνει με απλά λόγια την Πρακτική σε ισορροπία με τη Θεωρία. Ο σπουδαίος δάσκαλος είναι αφιερωμένος στο λειτούργημά του. Έχει αναλάβει μία δέσμευση, που πρέπει να την εκπληρώσει. Επίσης, γνωρίζει καλά ότι το παιδί δεν είναι απλά μία νότα που άλλοτε κλαίει, άλλοτε, χαμογελάει και άλλοτε γελάει. Ξέρει πολύ καλά ότι μπροστά του στέκεται το αληθινό θαύμα της ζωής. Οι μαθητές θέλουν έναν δάσκαλο που διδάσκει, όχι μόνο με το μυαλό, αλλά και με την καρδιά και διακρίνεται από απόθεμα γνώσεων, επαγγελματικές δεξιότητες και προσωπικά ποιοτικά στοιχεία.

Υπάρχει μία παροιμία που λέει: «Δώσε μου ένα ψάρι και θα έχω φαγητό για μία ημέρα. Μάθε με να τρώω ψάρια και θα τα τρώω μια ζωή». Αυτή πρέπει να είναι η φιλοσοφία του καλού

δασκάλου, σύμφωνα με τους ίδιους τους μαθητές που έχουν ανάγκη από ενθάρρυνση και πρωτοβουλίες.

Ο δάσκαλος πρέπει να είναι υπομονετικός, ευγενικός, ευέλικτος και ευρηματικός. Να είναι ανεκτικός, ανοιχτόμυαλος και με καλή αίσθηση του χιούμορ. Να είναι ενθουσιώδης και να απολαμβάνει τη διδασκαλία. Να είναι ειλικρινής, ευφάνταστος και δημιουργικός. Να είναι αποδοτικός, ταπεινός και μετριόφρων. Κατά τη γνώμη των παιδιών, ο δάσκαλος πρέπει να βοηθά τους μαθητές του από όλες τις απόψεις. Να τους δίνει τη δυνατότητα να ζήσουν μία καλύτερη ζωή. Να διδάσκει τους μαθητές του πώς να παίρνουν καλές αποφάσεις σε όλες τις συνθήκες. Θέλουν και χρειάζονται έναν εκπαιδευτικό καλό τόσο απέναντι στους μαθητές του, όσο και απέναντι στην κοινωνία και να έχει ηθικό χαρακτήρα και να είναι το πρότυπο των νέων για μία καλή κοινωνία.

Οι μαθητές έχουν ανάγκη ο εκπαιδευτικός τους να είναι μία καλή και ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Να έχει το αίσθημα της περιέργειας, να έχει πάθος και να ενδιαφέρεται για τα ενδιαφέροντα των μαθητών του, για τις επιθυμίες τους, για τα αισθήματά τους. Ένας πραγματικά καλός δάσκαλος θα πρέπει να είναι παιδί στην ψυχή, πράγμα που σημαίνει να είναι δημιουργικός, ευφάνταστος και έτοιμος για εξερευνήσει.

Ο καλός δάσκαλος, σύμφωνα με τους μαθητές της έρευνας αλλά και από άλλες παγκόσμιες έρευνες, είναι στη διάθεση όλων των μαθητών του ωστόσο γνωρίζει ποιοι μαθητές έχουν ανάγκη από περισσότερη βοήθεια. Ο καλός δάσκαλος είναι χαρισματικός στην επικοινωνία και γνωρίζει καλά πώς θα ελίσσεται επικοινωνιακά, ώστε οι μαθητές του να κατανοούν όλες τις έννοιες που διδάσκονται, προτρέπει τους μαθητές του να κάνουν ερωτήσεις, ωστόσο απαντά έτσι ώστε να επωφελούνται όλοι, έχει κανόνες και διαδικασίες που βοηθούν τους μαθητές να γνωρίζουν, εκ των προτέρων, τι περιμένει από αυτούς και πώς οι μαθητές μπορούν να επωφεληθούν περισσότερο στην τάξη. Ο καλός δάσκαλος ενθαρρύνει τη συνεργασία και γίνεται το παράδειγμα για τους μαθητές του αλλά και για τους συναδέλφους του. Επίσης, είναι ευέλικτος και ικανός να τροποποιήσει το μάθημα «σύμφωνα με τις ανάγκες της στιγμής» αποσκοπώντας να καλύψει τις ανάγκες των μαθητών του. Ο καλός δάσκαλος σέβεται όλους τους μαθητές του και τους ενθαρρύνει για καλύτερες επιδόσεις.

Οι μαθητές τονίζουν πώς «Ο υπέροχος δάσκαλος» ορίζεται με τρεις απλές λέξεις: «Ο καλύτερος φίλος». Τα παιδιά θέλουν κάποιον να εμπιστεύονται, να αγαπάνε και να θυμούνται σε όλη τους τη ζωή. Ο δάσκαλος πρέπει να εμφορείται από γονική αγάπη προς τους μαθητές του. Πρέπει να έχει τιμιότητα και ηθικό χαρακτήρα. Να έχει καλή γνώση των θεμάτων που διδάσκει. Να προετοιμάζεται επαρκώς και να αισθάνεται σωματικά και ψυχικά ορεξάτος για δουλειά.

Οι μαθητές ζητούν έναν δάσκαλο δραστήριο και αποδοτικό στην τάξη, να χρησιμοποιεί εποπτικά μέσα στη διδασκαλία του, να προετοιμάζεται και οι μαθητές του να νιώθουν χαρούμενοι.

Ο καλός δάσκαλος κατανοεί την παιδικότητα με τον καλύτερο τρόπο. Γνωρίζει ότι η παιδική νοοτροπία είναι παγκόσμια, ενώ των ενηλίκων δεν είναι και κατά συνέπεια είναι ευκολότερο να συνεργαστεί με κάθε παιδί, σε κάθε τόπο, σε κάθε χρονική στιγμή. Σύμφωνα με τους μαθητές οι ιδιότητες που ένας εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει, είναι να προσαρμόζει τις ικανότητές του με το επίπεδο του μαθητή, να κάνει τη διδασκαλία διασκεδαστική και εύληπτη ώστε τα παιδιά να προσέχουν και να κάνει τα παιδιά να ανυπομονούν να μπουν στην τάξη. Και πάνω απ' όλα να διατηρεί τον έλεγχο της τάξης. «Όταν η αγάπη και η δεξιότητα πάνε μαζί, περιμένετε ένα αριστούργημα» (Ruskin). Είναι θεμελιώδες, ο δάσκαλος να νοιάζεται για τις ανθρωπιστικές αξίες γενικά. Από τη στιγμή που αγαπά, είναι βέβαιο ότι θα εκτιμήσει την προσωπικότητα του κάθε παιδιού στην τάξη και ό,τι άλλο είναι στην αρμοδιότητά του. Ο δάσκαλος να λαμβάνει υπ' όψιν ότι αποτελεί πρότυπο για τα παιδιά και να μη λησμονεί ότι διδάσκει περισσότερα μ' αυτά που κάνει παρά μ' αυτά που λέει. Και αυτό είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για τον δάσκαλο. Ο καλός δάσκαλος, με την αφοσίωση στη διδασκαλία και με την αγάπη του προς τα παιδιά, συνδυάζει τη μάθηση με την ψυχική ικανοποίηση.

Καλός δάσκαλος, όπως οι μαθητές τον εννοούν, είναι όποιος μαθαίνει από τους μαθητές του, όποιος μπορεί να μάθει με αυτούς και γι' αυτούς. Επίσης αυτός που είναι ειλικρινής στις σχέσεις του με τους μαθητές, υπερήφανος για τη δική του συνεισφορά στη μάθηση και στη βοήθεια ώστε να οικοδομήσουν οι μαθητές του την αυτοεκτίμηση. Καλός δάσκαλος είναι εκείνος που εξακολουθεί να είναι μαθητής του εαυτού του.

Όλοι οι μαθητές και κυρίως οι αλλοδαποί μαθητές θεωρούν σπουδαίο δάσκαλο εκείνον που δεν έχει καμία προκατάληψη, που έχει ευρύ οπτικό ορίζοντα, που έχει τα μάτια ανοιχτά να βλέπει και να εξερευνά τη ζωή, που διδάσκει και στον εαυτό του και είναι ο καλύτερος δάσκαλος γιατί εξακολουθεί ακόμη να είναι παιδί. Επιπλέον, είναι εκείνος που δείχνει στα παιδιά του τις αξίες πίσω από τα πράγματα και που διδάσκει με συναρπαστικό και συνάμα φιλικό τρόπο.

Ο δάσκαλος οφείλει ν' αγαπά και να γνωρίζει τα παιδιά προσωπικά για να μπορεί να τα βοηθήσει περισσότερο. Το αίσθημα φροντίδας και αλληλεγγύης βοηθά τον δάσκαλο να γνωρίσει καλύτερα τους μαθητές του. Σύμφωνα με έρευνες τα παιδιά αγαπούν περισσότερο εκείνον τον δάσκαλο που μπορούν να εμπιστευτούν.

Ο καλός δάσκαλος(σύμφωνα με στοιχεία από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε Ευρώπη και Αμερική) θα πρέπει να αντιπροσωπεύει κάποιες συγκεκριμένες ιδιότητες. Αρχικά, πρέπει να έχει εστιασμένη την προσοχή του στους μαθητές του και παράλληλα να είναι ανοιχτόμυαλος και να ενδιαφέρεται για κοινά ζητήματα. Επίσης, θα πρέπει να είναι αυστηρός, με αυτοπεποίθηση και αρχές και ταυτόχρονα να είναι συμπαραστάτης των μαθητών και φίλος τους. Είναι πολύ σημαντικό να ακούει τα παιδιά όταν έχουν κάτι να του πουν, να μπορεί να ισορροπήσει ανάμεσα στη φιλία και στο αξίωμα που κατέχει και να συνεργάζεται με τα παιδιά από αγάπη και όχι από υποχρέωση. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να απολαμβάνει τη διδασκαλία. Παράλληλα, είναι εξαιρετικά σημαντικό να έχει καλή οργάνωση και προγραμματισμό έτσι να μην έχει ποτέ έλλειψη χρόνου και να ζωντανεύει το μάθημα ώστε να κρατά αμείωτη την προσοχή των μαθητών του και να κερδίζει με αυτόν τον τρόπο τον ενδιαφέρον τους. Τέλος, θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι υπομονετικός.

Ένας καλός δάσκαλος (πέρα από τα άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά) πρέπει να είναι συνεπής και σταθερός. Δεν έχει κανένα νόημα π.χ. να αποβάλει έναν μαθητή πέντε φορές. Τούτο σημαίνει ότι ο μαθητής δεν τον παίρνει στα σοβαρά. Πέρα από αυτό, ο καλός δάσκαλος έχει την αίσθηση του χιούμορ, είναι όσο πρέπει -και όχι παραπάνω- φιλικός και καθημερινά είναι καλά προετοιμασμένος. Και είναι σημαντικό για τον δάσκαλο να βρει τη χρυσή τομή ανάμεσα στο πάθος για τη δουλειά του και στο ενδιαφέρον των μαθητών του. Οι μαθητές θέλουν έναν δάσκαλο με αυτοπεποίθηση και γνώση γι' αυτό που κάνει, αλλά το πιο σημαντικό είναι να απολαμβάνει αυτό που κάνει. Πρέπει να είναι ενθουσιώδης και πρέπει να έχει πραγματικό ενδιαφέρον για τους μαθητές του.

Ένας καλός δάσκαλος είναι καλά προετοιμασμένος για κάθε διδασκαλία. Γνωρίζει τι θέλουν να μάθουν τα παιδιά και πώς θα το μάθουν καλύτερα και επίσης ενδιαφέρεται για τον χαρακτήρα των μαθητών του. Ο δάσκαλος επιδιώκει τον σεβασμό των μαθητών του και διδάσκει με σταθερή και απαλή φωνή. Οφείλει να κάνει τους μαθητές του να αισθάνονται επιτυχημένοι και βεβαίως εκεί επικεντρώνει τις προσπάθειές του. Εκπέμπει το ενδιαφέρον του για τους μαθητές με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να το αντιλαμβάνονται και να αισθάνονται επιτυχημένοι.

Ο δάσκαλος πρέπει να είναι πολύπλευρος. Πρώτα απ' όλα πρέπει να απολαμβάνει που είναι δάσκαλος και να λατρεύει τη διδασκαλία. Πρέπει να είναι υπομονετικός με τα παιδιά και να είναι σε θέση να αποδώσει το μάθημα σωστά. Η διδασκαλία του να είναι μείγμα μάθησης και ψυχαγωγίας. Ο δάσκαλος πρέπει να είναι το πρόσωπο που μπορεί να μιλήσει ανά πάσα στιγμή και να δώσει κατάλληλες συμβουλές στο παιδί που τις έχει ανάγκη. Να είναι φιλικός αλλά και λίγο αυστηρός, τόσο όσο να έχει τον σεβασμό των παιδιών.

Ο δάσκαλος οφείλει να είναι κάτοχος της παιδικής ψυχολογίας, της ψυχολογίας της εκπαίδευσης, των καθηκόντων του και των υποχρεώσεών του, της γονικής ψυχολογίας, των

μεθόδων και των τεχνικών διδασκαλίας/μάθησης και να είναι καταρτισμένος για το αντικείμενο που διδάσκει.

Ο καλός δάσκαλος δεν ξεχνά ποτέ τι σημαίνει να είσαι μαθητής -ευάλωτος, αγχωμένος και εξαρτημένος! Έχοντας αυτό υπ' όψιν, κοιτάζει τον μαθητή του και αναλογίζεται: «ιδού η ψυχή του ανθρώπου». Ο μαθητής είναι το ισοδύναμο του δασκάλου -και οι δύο, οδηγούν ο ένας τον άλλο στην ανάπτυξη της γνώσης, και οι δύο μαθαίνουν για τον εαυτό τους, χωρίς αντιμαχίες. Και οι δύο χαμογελούν όταν κάτι το κάνουν καλά!

Ο καλός δάσκαλος είναι φιλικός προς το παιδί, το φροντίζει, είναι καλόκαρδος, ταπεινός, υπομονετικός και έχει τον φόβο του θεού. Είναι πρόθυμος να δώσει και ν' ακούσει, δεν ζηλεύει και πλημμυρίζει από γονική αγάπη.

Οι μαθητές θέλουν έναν εκπαιδευτικό που δεν υπαγορεύει ό,τι είναι γραμμένο στο βιβλίο ή στο βοήθημα. Ο καλός δάσκαλος αποκαλύπτει ολόκληρο τον κόσμο στους μαθητές του και είναι ο σύντροφος των παιδιών στη μάθηση, είναι αυτός που σκέφτεται και ενεργεί, με τον καλύτερο τρόπο, για το συμφέρον του παιδιού

Γ. Σύνοψη

Σύμφωνα με την έρευνα η πλειοψηφία των μαθητών θεωρεί πολύ σημαντικό από την πλευρά του εκπαιδευτικού να αγαπάει τους μαθητές και την δουλειά του, να είναι πρόθυμος να βοηθήσει τους μαθητές του, να είναι δίκαιος, να είναι μοντέρνος, να χρησιμοποιεί εξατομικευμένη διδασκαλία, να εμπλουτίζει το μάθημα με νέους τρόπους διδασκαλίας και εποπτικό υλικό, να γνωρίζει τα δυνατά και τα αδύναμα στοιχεία των μαθητών του, να τους επιβραβεύει για την προσπάθεια, να είναι νέος και ευπαρουσίαστος, να είναι γλυκός, να είναι υπομονετικός, να κατέχει καλά το αντικείμενο που διδάσκει, να βελτιώνει αδιάλειπτα τις τεχνικές διδασκαλίας του, να προσπαθεί να έχει ποιοτικά αποτελέσματα-ποιοτικούς μαθητές και να κάνει «εκτιμήσεις των αναγκών» και να προετοιμάζει τους μαθητές να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις.

(παρακάτω γίνεται η παρουσίαση και η σύνοψη των παραπάνω με γραφήματα)

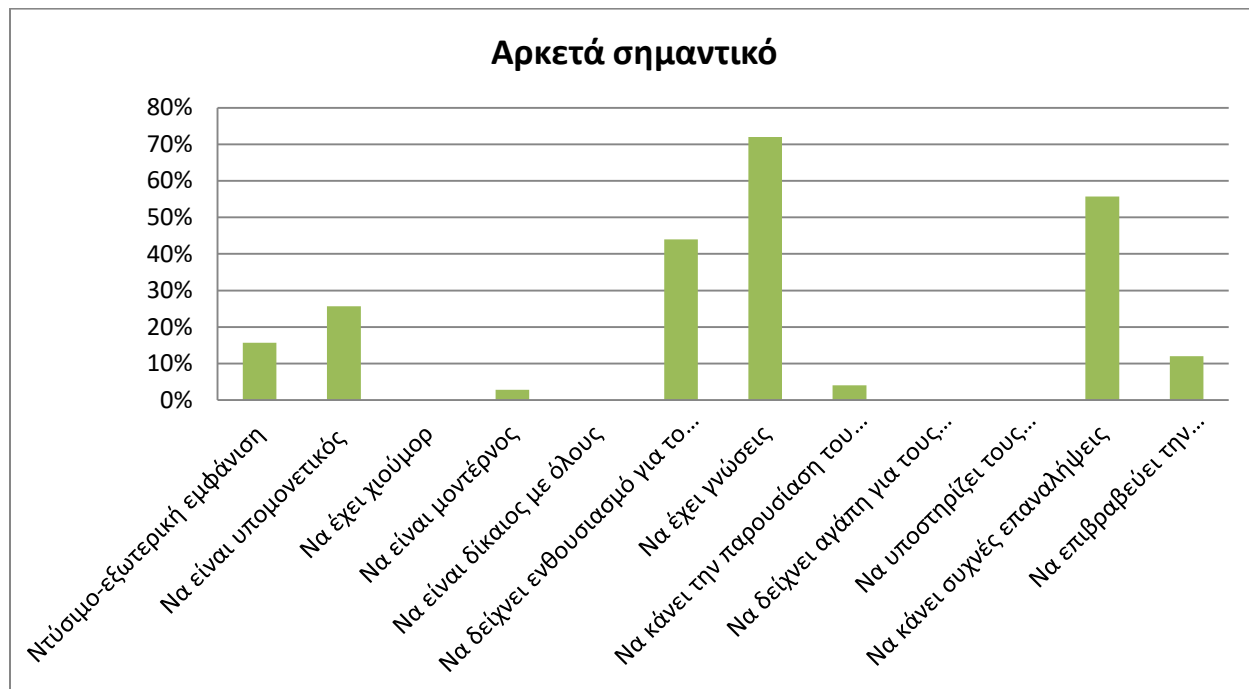
Γράφημα 1 ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ

Γράφημα 2 ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ

Γράφημα 3 ΑΡΚΤΕΡΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ

Ο δάσκαλος είναι πάρα πολύ σημαντικό να είναι φιλικός, να μην φορτώνει πολύ τους μαθητές στο σπίτι, να συγχωρεί τα λάθη, να μην είναι «κολλημένος» με τη βαθμολογία, να δημιουργεί δημοκρατικό κλίμα στην τάξη, να χειρίζεται τους μαθητές που δημιουργούν προβλήματα στην τάξη, να προωθεί την ισότητα των λαών και να δείχνει ενθουσιασμό και να έχει προσεγμένη εξωτερική εμφάνιση. Επίσης, ο δάσκαλος είναι απαραίτητο να είναι ακέραιος χαρακτήρας, να είναι επιτυχημένος, να ξέρει ακριβώς τι γίνεται στην τάξη και ποιες είναι οι σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους, να έχει γνώσεις και πολιτισμική επάρκεια και να έχει την ικανότητα να οργανώνει την τάξη.

Σύμφωνα με τους μαθητές ένας καλός εκπαιδευτικός δεν πρέπει ποτέ να είναι μεροληπτικός, να είναι αδιάφορος, να είναι εξαιρετικά τυπικός, να είναι αδιάφορος, να είναι επιθετικός ή ειρωνικός, να είναι κακοδιάθετος, να είναι υπερβολικά αυστηρός και να είναι απεριποίητος.

Δ. Προτάσεις

Η σημασία της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι καταγράφηκαν και ερμηνεύτηκαν κάποιες απόψεις μαθητών αλλά παράλληλα το πιο σπουδαίο είναι πως μπαίνουν οι βάσεις για περισσότερες έρευνες ώστε να βελτιωθούν και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. Παρατίθενται παρακάτω κάποιες προτάσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στα πλαίσια του σχολικού περιβάλλοντος.

Αρχικά, σε κάποια επόμενη έρευνα σχετική με το θέμα της παρούσας εργασίας θα ήταν καλό να γίνει ποιοτική έρευνα και να πραγματοποιηθούν συνεντεύξεις με τους μαθητές για να διαπιστωθεί αν τα αποτελέσματα είναι τα ίδια με την ποσοτική έρευνα.

Επίσης, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τις τοπικές αρχές και οι εκπαιδευτικοί να γνωρίζουν τι θέλουν τα παιδιά από εκείνους και να προσπαθήσουν να διορθώσουν τα κακώς κείμενα της διδασκαλίας τους και να δημιουργήσουν πιο θετικό κλίμα στη σχολική τάξη.

Ο δάσκαλος παίζει πολλούς ρόλους: συνάδελφος, προϊστάμενος, εκπονητής σχεδίων, αναμεταδότης κουτσομπολιών, φίλος. Τα περισσότερα πανεπιστημιακά προγράμματα, πέρα από βασικές γνώσεις, θα προσφέρουν εμπειρία, καθώς στοχεύουν στο πώς θα σταθείς στη σχολική τάξη αποκτώντας τις βασικές γνώσεις. Οι Μεγάλοι Δάσκαλοι, παράλληλα, ψάχνουν ακατάπαυστα, όχι για πιο αποτελεσματικούς και ανατρεπτικούς τρόπους διδασκαλίας, αλλά για να κατανοήσουν τις αποχρώσεις, τις μικροδιαφορές, που θα έκαναν τη διδασκαλία τους αποδοτικότερη.

Η διαφοροποίηση από τις κλασικές φόρμες, από τα βαλτωμένα ισχύοντα, είναι μία εξαιρετική τακτική που θα κάνει διαφορετικό, σπουδαίο και καινοτόμο τον εκπαιδευτικό. Οι μαθητές δεν είναι όλοι όμοιοι και ισοδύναμοι. Συνεπώς έχουν διαφορετικές ανάγκες, όχι μόνο στους όρους μάθησης αλλά και στο ρυθμό, στο περιεχόμενο και στην ακολουθία. Σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον οι μαθητές πρέπει να ασκηθούν στα ίδια πρότυπα, στα ίδια επίπεδα επάρκειας, που όμως είναι αταίριαστα και για μερικούς ανεπαρκή. Συνεπώς μία προσπάθεια για εξατομικευμένη μάθηση, μέσα στην τάξη, μπορεί να γίνει πραγματικότητα από έναν σπουδαίο δάσκαλο. Οι αποτελεσματικοί δάσκαλοι καταφέρνουν να εξατομικεύσουν την εμπειρία της μάθησης.

Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας στο σχολικό περιβάλλον είναι ειδικά στις μέρες μας επιτακτική ανάγκη. Το να ενσωματώσουμε την τεχνολογία, σημαίνει απλά ότι "αυτό δεν γίνεται καλά χωρίς την τεχνολογία". Δηλαδή μπορεί μεν να γίνει, αλλά δεν θα έχει αρτιότητα και πολυπλοκότητα. Ενοείται σε αυτό το σημείο ότι αναφερόμαστε όχι στη απλή χρήση, αλλά στη λειτουργική ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στη διαδικασία της μάθησης. Εξάλλου στη σημερινή, ψηφιακή, εποχή ο αλφαριθμητισμός και ο αναλφαριθμητισμός έχουν να κάνουν και με την γνώση της σύγχρονης τεχνολογίας. Το διαγενεακό ηλικιακό χάσμα τείνει να υποκατασταθεί από το χάσμα που δημιουργείται στις ηλικιακές ομάδες, ανάλογα με την ικανότητα και την ταχύτητα ενσωμάτωσης στον τρόπο ζωής που επιβάλλουν οι νέες τεχνολογίες. Το χρονικό χάσμα μεταξύ δύο διαδοχικών γενεών είναι τα 30 χρόνια. Το ψηφιακό χάσμα μεταξύ δύο γενεών είναι λιγότερο από 5 χρόνια. Συνεπώς ένας δάσκαλος που δεν

έχει εισαγάγει στην καθημερινή του πρακτική την ψηφιακή τεχνολογία, θα δημιουργήσει κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του τουλάχιστον δέκα γενεές ψηφιακώς αναλφάβητους μαθητές.

Το σχολείο θα ήταν καλό στην αρχή αλλά και κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς να ζητά τις συμβουλές και την παρουσία επιστημόνων με ειδίκευση στη διαπολιτισμική εκπαίδευση, ώστε να ενημερώνουν γονείς και μαθητές για τους λόγους που έχουν αλλοδαπούς μαθητές στο σχολείο, γιατί μετανάστευσαν, πως θα πρέπει να συμπεριφέρονται και να παρακολουθεί τη πορεία των μαθητών αυτών.

Θα μπορούσαν να γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις στο σχολείο με θέμα την διαφορετικότητα και πώς να την αντιμετωπίζουμε. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν πως δεν κρίνουμε τον άνθρωπο από το χρώμα ή από την χώρα καταγωγής αλλά από τις επιλογές του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Allen, E. (1972). Attitudes of children in school. *Educational Research*,111,(1),65-80.
- Αλμπάνης, Ε. (2003). *Παγκοσμιοποίηση*. Αθήνα: Libro.
- Blackledge, D. & Hunt, B. (1995). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Έκφραση.
- Charogiannis, N. (1982). *Pupils expectations of teachers. A study of primary school pupils in Greece*. Thesis. University of Dundee.
- Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*, μετάφρ. Χρυσούλα Μητσοπούλου & Μάνια Φιλοπούλου. Μεταίχμιος:Αθήνα.
- Δαμανάκης, Μ. (1997). *Η εκπαίδευση των παλιννοστώντων και αλλοδαπών μαθητών από την οπτική γωνία των δασκάλων τους: Αποτελέσματα μιας εμπειρικής έρευνας*. Στο *Η Εκπαίδευση των Παλιννοστώντων και Αλλοδαπών Μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική προσέγγιση*, επιμ. Μ. Δαμανάκης. Αθήνα: Gutenberg.
- Δελλής, Ι. (2002). *Μαθήματα Φιλοσοφίας της Παιδείας*. Πανεπιστήμιο Πατρών. Πάτρα.
- Δημητρόπουλος, Ε. (1992). *Ο Εκπαιδευτικός της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως Δάσκαλος και Λειτουργός Συμβουλευτικής. Δύο Προβλήματα, Μία Λύση. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού*.
- Δούκας, Χ., (2000). *Η παιδεία στην κοινωνία της πληροφορίας*, Γρηγόρης, Αθήνα.
- Δρεττάκης, Γ. Μ. (2001). *Ξεπέρασαν το 5% του μαθητικού πληθυσμού τα παιδιά Παλιννοστώντων και Αλλοδαπών*. Σύγχρονη Εκπαίδευση.
- Ευαγγελόπουλος, Σ. (2000). Πώς οι μαθήτρες θέλουν τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού.
- EYRYDICE (1995). *Η συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις χώρες της ΕΖΕΣ*, Αθήνα.
- Galguera, T. (1998). Students attitudes towards teachers' ethnicity, bilinguality, and gender. *Hispanic Journal of Behavioural Sciences*, 20, 4, 411-429.
- Gaskell, G. (1996) .*On the lure of metrication: Attitudes and social representations*. Papers on Social Representations.
- Γκότοβος, Α. (2000). *Η λογική του υπαρκτού σχολείου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Gorham, J. (1987). Sixth grade student' perception of good teachers(*Clearinghouse No. SP 034 604*).University of Virginia,VA: Curry School of Education.(ERIC Document Reproduction Service No.ED 359 164).

- Hall, S., Held, D. & McGrew, A. (2003). *Η νεωτερικότητα σήμερα*. Σαββάλας, Αθήνα.
- Jersild, A T. (1956) . Characteristics of teachers who are linked best nad disliked most. *Journal of Experimental Education*, 9,139-151.
- Καλαιτζοπούλου, Μ. (2001). *Ο εκπαιδευτικός ως στοχαζόμενος επαγγελματίας*. Τυπωθήτω, Αθήνα.
- Καλογιαννάκη, Π. (1993). *Έλληνες μαθητές του δημοτικού σχολείου και πολιτική κοινωνικοποίηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Κάτσικας, Χ. & Πολίτου, Ε. (1999). *Εκτός «τάξης» το «διαφορετικό»: τσιγγάνοι, μειονοτικοί, παλιννοστούντες και αλλοδαποί στην ελληνική εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κατσιλλης, Ι. (2000). *Οι Μικροϋπολογιστές στις Κοινωνικές Επιστήμες .Επιστημονική και Εμπειρική Έρευνα και Στατιστικές Αναλύσεις*. Αθήνα. Gutenberg.
- Keilhacker, M.(1952). *Der ideale Lehher nach der Auffassung der Schuler*. Freiburg.
- Kratz, H.,E.(1900).Characteristics of the best teacher as recognized from children. *Pedagogical Seminary*, 3, 413-418.
- Κρίβας, Σ. (1998). *Παιδαγωγική Επιστήμη: Βασική Θεματική*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κωνσταντίνου, Χ. (1998) *Σχολική Πραγματικότητα και Κοινωνικοποίηση του Μαθητή*, Παιδαγωγική Σειρά, Gutenberg.
- Κωνσταντίνου, Χ. (1998). *Σχολική Πραγματικότητα και Κοινωνικοποίηση του Μαθητή. Σκιαγράφηση των Κοινωνικοποιητικών Μηνυμάτων του σχολείου και των εκπαιδευτικών*. Αθήνα:Gutenberg.
- Κωνσταντοπούλου, Χ., Μαράτου-Αλιπράντη, Λ., Γερμανός, Δ.& Οικονόμου, Θ. (2000). *Εμείς οι άλλοι*. Αθήνα: Τυπωθήτω
- Leon, A. (1972) . Relation pedagogique et représentation de l avenir chez des adolescents de l enseignement technique. *Bulletin Psychol*, 23, (17) 1069-1081.
- Lewis, J. (1982). Bulldozers or chairs? Gifted students describe their ideal teacher. *G/C/T*,23.16-19.
- Lohrmann, D. (2010). *Creating a Healthy School Using the Healthy School Report Card* (2η έκδοση). Alexandria.
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Η σχολική τάξη*. Αθήνα: Γρηγόρη.

- Μπρούζος, Α. (1998). *Ο Εκπαιδευτικός ως Λειτουργός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού: Μία ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Λύχνος.
- Nash, R. (1980). Pupil's expectations of their teachers στο M. Stubbs & S. Delemont (επιμ.), *Explorations in classroom observation* (84-98), J. Wiley and Sons. London.
- Νικολάου, Γ. (2000). *Ένταξη και εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο δημοτικό σχολείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Nye, B., Konstantopoulos, S. & Hedges, L.V. (2004). How large are teacher effects? *Educational Evaluation and Policy Analysis*.
- Palmer, D. (1999). Students perceptions of high quality teachers. *Australian Science Teachers Journal*, 45 (3), 41-44.
- Παπαναούμ, Ζ. (2005) *Ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική τους ανάπτυξη: γιατί, πώς, πότε*. Στο Γ. Μπαγάκη, *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*, Αθήνα, Μεταίχιμο.
- Παπαοικονόμου, Α. & Κυρίτσης, Δ. (2012). Η αυτοαντίληψη των εφήβων και οι παράγοντες που τη συνδιαμορφώνουν, *Θεσσαλονίκη, Ζήτρος*.
- Παπαοικονόμου, Α. (2011) *Ο ρόλος και ο εαυτός: η κεντρικότητα του εκπαιδευτικού ρόλου για τη συγκρότηση του εαυτού*, Θεσσαλονίκη, Διδακτορική διατριβή (Αδημοσίευτη).
- Parsons, T. (1985). *Η σχολική τάξη ως κοινωνικό σύστημα: μερικές από τις λειτουργίες της στην αμερικάνικη κοινωνία*, στο Φραγουδάκη, Α. *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Παπαζήση
- Ξηροτύρης, Ι. (1950). *Πώς θέλω το δάσκαλο μου*. Αθήνα : Σιδέρης
- Ξωχέλλης, Π. (2000). *Το εκπαιδευτικό έργο ως κοινωνικός ρόλος*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Ξωχέλλης, Π. (2005) *Ο εκπαιδευτικός στο σύγχρονο κόσμο*, Κυριακίδης.
- Saphier, J. & Gower, R. (1997). *The skillful teacher*. Carlisle, MA: *Research for Better Teaching*.
- Sizemore, R. W. (1981). Do black and White students look for the same characteristics in teachers. *Journal of Negro Education*, 50(1), 48-56
- Skinner, E.A. & Belmont, M.J. (1993). *Motivation in the classroom: Reciprocal effects of teacher behavior and student engagement across the year*. *Journal of Educational Psychology*.
- Ταρατόρη, Ε. (1999) *Το ενδιαφέρον στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Κίνητρο.
- Taylor, P. (1972). Children's evaluations of the characteristics of the good teacher, *British Journal of Educational Psychology*, 32, 258-266.

- Tiedeman, S.C. (1952). A study of Pupil-Teacher relationships. *Journal of Educational Research*, 1, 657-664.
- Τσιπλητάρης, Α. (1996) *Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης*, Περιβολάκι, Αθήνα.
- Χατζηδήμου, Δ. (2003) *Σκέψεις και Προτάσεις για την Αναβάθμιση της Εκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη, Κυριακίδης.
- Χούπας, Ι. (2000). *Συναισθηματικοί παράγοντες στο σχολικό περιβάλλον*. Επιστημονικό Βήμα.
- Wright, S.P., Horn, S.P. & Sanders, W.L. (1997). *Teacher and classroom context effects on student achievement: Implications for teacher education*. *Journal of Personnel Evaluation in Education*.